

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské výchovy

Integrace muslimů v České republice ve vztahu k dodržování tradic islámu

Bakalářská práce

Autor: Jitka Melcrová

Vedoucí práce: Mgr. Milena Öbrink Hobzová Ph.D.

Olomouc 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a pramenů.

V Olomouci dne 13. 5. 2019

Jitka Melcrová

Poděkování

Ráda bych poděkovala Mgr. Mileně Öbrink Hobzové Ph.D., za odborné vedení, vstřícné a cenné rady, které mi v průběhu psaní bakalářské práce poskytovala. Dále bych poděkovala své rodině a dětem za morální podporu a trpělivost. V neposlední řadě děkuji respondentům za poskytnuté rozhovory.

Obsah

Obsah.....	4
ÚVOD	6
1 NÁBOŽENSTVÍ ISLÁM	8
1.1 Historie islámu	8
1.2 Korán.....	8
2 VÍRA V ISLÁMU.....	10
2.1 Pět pilířů víry.....	10
2.1.1 Šaháda – vyznání víry	10
2.1.2 Salát - modlitba	11
2.1.3 Zakát – almužna	11
2.1.4 Saum – půst.....	12
2.1.5 Hadždž – pouť do Mekky	12
2.2 Rozdíl mezi sunnity a ší'ity	13
2.3 Cháridžovci	14
3 TRADICE ISLÁMU – PŘI NAROZENÍ DÍTĚTE, SVATBĚ A POHŘBU.....	17
3.1 Narození dítěte	17
3.1.1 Jméno dítěte	17
3.1.2 Obětování zvířete	18
3.1.3 Stříhání a vážení dětských vlasů	18
3.1.4 Obřízka.....	19
3.2 Svatba	19
3.2.1 Výběr ženicha a nevěsty a jejich seznámení.....	20
3.2.2 Svatební obřad	21
3.3 Pohřeb.....	21
4 POSTAVENÍ MUŽŮ A ŽEN V ISLÁMU.....	23
4.1 Postavení mužů a žen v manželství.....	23
4.2 Ženy a mešity	24
4.3 Vzdělání žen.....	24
4.4 Odívání žen	25
5 INTEGRACE.....	26
5.1 Integrace muslimů v České republice	28
5.2 Počty muslimů žijících v České republice	32

5.3	Islamofobie.....	34
6	VÝZKUMNÁ ČÁST	36
6.1	Kvalitativní výzkum.....	36
6.2	Cíl výzkumu	37
6.3	Výzkumné otázky.....	37
6.4	Polostrukturovaný rozhovor.....	38
6.5	Výběr respondentů	39
6.6	Etická otázka	40
6.7	Získávání dat	40
6.8	Rozhovory	41
6.9	Charakteristika respondentů.....	41
6.9.1	Abdula, Sýrie	41
6.9.2	Samír, Alžírsko	41
6.9.3	Jakub, Libye.....	42
6.9.4	Muhammad, Egypt.....	42
6.9.5	Fátima, Dagestán.....	42
6.9.6	Israfil, Irák.....	43
6.9.7	Mustafa, Egypt.....	43
6.10	Zpracování dat	43
6.11	Výsledky analýzy	45
6.11.1	Co bylo pro muslimy hlavním důvodem (impulzem) pro opuštění rodné země? Uvažují muslimové o pobytu v České republice natrvalo?	45
6.11.2	Jaká je pracovní náplň muslimů žijících v České republice?	47
6.11.3	Jak vnímají muslimové dodržování tradičního odívání muslimských žen žijících v České republice?	48
6.11.4	Jaké tradice dodržují muslimové žijící v České republice?	49
6.11.5	Jaký mají postoj muslimové žijící v České republice k vánočním a velikonočním svátkům?	51
6.11.6	Jaký dopad má pro muslimy přistěhování se do České republiky na jejich osobní život ve spojitosti s dodržováním tradic islámu?	52
	ZÁVĚR PRÁCE.....	53
	POUŽITÉ ZDROJE	55
	Knižní zdroje	55
	Elektronické zdroje.....	57

ÚVOD

Trendem dnešní doby je migrace muslimů do celého světa, zejména pak do západní a střední Evropy¹. I u nás, v České republice je za posledních pět let patrný nárůst v počtu přistěhovalců z muslimských zemí. Muslimové si vybírají lokality velkých měst, a to zejména hlavní město Prahu a na Moravě Brno². Většinu muslimů v ČR tvoří studenti vysokých škol, přičemž někteří z nich po ukončení studií zůstávají v ČR.³ Část muslimů tvoří též žadatelé o azyl.⁴ Pravidlem bývá, že se muslimové stěhují za svými krajany, kteří si již v České republice vytvořili zázemí, ať už pracovní či rodinné.⁵ Na jejich společném rodinném a komunitním soužití je zjevná silná soudržnost.

S ohledem na skutečnost, že integrace muslimů je velmi složitá a rozsáhlá, je tato bakalářská práce zaměřena na určité aspekty integrace kulturní, konkrétně dodržování tradic. Dále je tato práce zaměřena na aspekty integrace strukturální v kontextu pracovní náplně muslimů zde žijících a současně jejich důvody pro přistěhování se do České republiky.

Cílem bakalářské práce je na konkrétních případech přistěhovalců – muslimů, analyzovat důvody pro příchod do České republiky a porozumět jim a zároveň analyzovat a interpretovat, jakým způsobem udržují svoje náboženské tradice a jak vnímají tradice české.

Teoretická část práce pojednává o historii islámu a víře v islámu, kdy se muslim odevzdává boží vůli, a to formou respektování náboženských rituálů (pěti pilířů víry), kterými demonstruje svou zbožnost. V této části práce je dále popsán rozdíl mezi stoupenci sunnitské a ší'itské větve islámu, a rovněž tak je popsáno postavení mužů a žen v islámu. Dále jsou rozebrány tradice islámského světa, a to zejména při narození, pohřbu a svatbě. Teoretická část této práce je

---

¹ Od roku 2010 do roku 2016 se počet muslimů zvýšil z 19,5 milionů na 25,8 milionů, uvádí <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/11/29/5-facts-about-the-muslim-population-in-europe/> Dnes je to již 33 milionů muslimů, dle <https://geopoliticalfutures.com/european-muslims-demographic-opportunity/>

² Ústředí muslimských obcí spravuje tři muslimské obce. Jednu v Praze, Brně a Teplicích. Podmínkou členství v takové obci je trvalý, nebo dlouhodobý pobyt žadatele o členství na území ČR.

³ Radomír Šlechta, Monika Vonšovská, Dominika Šimáčková, Lenka Trtíková, *Život muslimů v ČR [online] Hospodářská a kulturní studia*, Provozně ekonomická fakulta ČZU v Praze, 2009. Dostupné z: http://www.hks.re/wiki/zivot_muslimu_v_cr

⁴ HEŘMANOVÁ, Eva a Kateřina FARYADOVÁ. *Efektivnost integrace muslimských minorit v zemích EU (se zaměřením na situaci v Česku)*. *Současná Evropa* [online]. 2012(1). Dostupné z: <https://www.vse.cz/se/cislo.php?cislo=1&rocnik=2012>

⁵ HEŘMANOVÁ, Eva a Kateřina FARYADOVÁ. *Efektivnost integrace muslimských minorit v zemích EU (se zaměřením na situaci v Česku)*. *Současná Evropa* [online]. 2012(1). Dostupné z: <https://www.vse.cz/se/cislo.php?cislo=1&rocnik=2012>

věnována i pojmu integrace, která se dělí na několik dimenzí. Dále je v práci popsána islamofobie.

Výzkumná část se prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru věnuje otázkám integrace muslimů v České republice. Rozhovory jsou prováděny v muslimských komunitách, a to v Praze a v Brně na sedmi respondentech. Účelem výzkumné části je získat aktuální náhled muslimů žijících v České republice na jejich tradice, jejich praktikování v českém prostředí a dále porozumět důvodům přistěhování se do České republiky a jeho dopadům na život muslimů.

1 NÁBOŽENSTVÍ ISLÁM

1.1 Historie islámu

Pojem islám je odvozen od arabského slova „aslama“ - odevzdat se Bohu, podrobit se. Slovo „aslama“ se také dá přeložit jako dosažení stavu míru („salám“). Islám můžeme chápat jako svobodné podrobení se Bohu. Islám vznikl začátkem 7. století ve střední Arábii. V dnešní době Islám řadíme mezi druhé největší světové náboženství s bezmála jednou a půl miliardy přívrženců. Za zakladatele islámu je považován Muhammad Ibn Abdulláh, obchodník z Mekky, jehož stoupenci usilovali o vytvoření nejen náboženské obce, ale i státu z cílem šířit a kultivovat dál toto učení. Islám považujeme za pokračující judaismus a také za východní proudy křesťanství.⁶

Islám je přísně monoteistické náboženství, to znamená, že muslimové věří v jedinečnost Boha, arabsky Alláh. Islám je založen na učení, že Bůh (Alláh) stvořil svět i člověka a následně se snažil rozšířit mezi lidi svoji víru, a to prostřednictvím proroků. Mezi proroky patří osoby Nového i Starého zákona: Nůh (Noe), Ibrahím (Abraham) a jeho synové Ismáíl (Izmael) a Ishák (Izák), Dávúd (David), Músá (Mojžíš), Sulajmán (Šalamoun), Ísa (Ježíš), Jahjá (Jan Křtitel). Lidé ale učení proroků přinášejících evangelium odmítali. Z tohoto důvodu byl Muhammad vybrán jako pečeť proroků, jehož úkolem bylo zvěstování konečného zjevení v koránu. Arabové, kterým byl korán zjeven, mají věřit v jediného Boha a pro tuto víru získat celé lidstvo. Korán je podle islámské víry Slovo Boží, které Džibríla (archanděl Gabriel), zjevoval Muhammadovi v letech 610 – 632 n. l.⁷

Nejtěžším hříchem je odklon od muslimské víry a přidružování k Bohu jiné náboženské uctívání. Muslimská víra velmi striktně věří pouze v jednoho Boha. Nepřipouští dualismus ve víře a odmítá křesťanské učení o božské Trojici. Učení o tom, že Ježíš byl synem božím, rovněž nepřipouští a Ježíše a uctívá ho jen jako význačného proroka, jehož matkou byla Marjam.⁸

1.2 Korán

Hlavním náboženským textem islámské víry je korán, který se samotný skládá z recitací

---

⁶ CROFTER, Warren. *Velká kniha islámu*. Přeložil Otakar CHALOUPKA. 2006, s. 54

⁷ MENDEL, Miloš, Bronislav OSTRÁNSKÝ a Tomáš RATAJ. *Islám v srdci Evropy: vlivy islámské civilizace na dějiny a současnost českých zemí*. 2007, s. 58

⁸ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu.*, 2016, s. 83

proroka Muhammada a to z posledních 23 let jeho života. Proto lze doslovně slovo korán přeložit jako „recitace“ a v arabském jazyce al-Qurān. Muslimové věří tomu, že Muhammadovi tyto samotné verše diktoval anděl Gabriel jako přímé zprávy od boha Alláha. Korán je rozdělen na 114 súr, což chápeme jako 114 kapitol a tyto nejsou uspořádány podle chronologické posloupnosti. První Muhammadovo zjevení se nachází až v 96 súře. Každá súra se dále skládá z určitého počtu veršů (ayat). Nejstarší dochované písemné exempláře koránu jsou uloženy v Taškentu a dále pak v muzeu Topkapi v Istanbulu. Korán a dále pak sunna (cesta), která se skládá z hadísů a síry, jsou základními zdroji islámského vyznání, a proto bývá korán srovnáván s křesťanskou Biblií.⁹

Nejprve byl samotný korán uchováván pouze v paměti Muhammada a ostatních jeho následovníků, kteří jej znali zcela z paměti, a tudíž neexistovala žádná písemná verze této knihy, která se šířila pouze učením mezi věřícími. V českém jazyce existují čtyři překlady koránu. Tři z nich jsou dílem vědců – orientalistů a čtvrtý je dílem skupiny ahmadíja, kterou lze považovat za jistou sektářskou společnost. Nejběžněji užívaným překladem je dílo I. A. Hrbka z roku 1972, které se běžně využívá česky hovořícími muslimy.¹⁰

Samotný korán nemá zcela pevnou strukturu. Nežli jako nějaký ucelený příběh lze korán popsat jako ústní poselství a proslovy či kázání proroka Muhammada. To také vysvětluje, že některé motivy a témata se v samotném koránu objevují stále dokola.¹¹

Samotný Muhammad považoval své proroctví za návrat k přirozenému monoteismu, který již před ním hlásali jiní prorokové. Proroctví podle něj navazuje na judaismus a křesťanství. Jazyk koránu a jeho forma má mnoho rozmanitých podob, od velmi poetických až obrazných veršů až k jakýmsi „suchým“ právnickým formulacím. V době vzniku koránu kolem roku 600 n. l. byl arabský jazyk, zejména ve své písemné formě, značně nedokonalý a stejně tak i slovní zásoba byla nedostatečná a neodpovídala potřebám Muhammada tak, aby přesně vystihl svá poselství. Z tohoto důvodu se Muhammad musel uchýlovat k přejímání slov a slovní zásoby i z jiných jazyků, jako je např.: aramejšťina, hebrejšťina, syršťina a také etiopšťina. Avšak tato skutečnost přejímání jiných slov Muhammadem nemá zásadní vliv na výklad koránu.¹²

---

⁹ MENDEL, Miloš, Bronislav OSTŘANSKÝ a Tomáš RATAJ. *Islám v srdci Evropy: vlivy islámské civilizace na dějiny a současnost českých zemí*. 2007, s. 112

¹⁰MENDEL, Miloš, Bronislav OSTŘANSKÝ a Tomáš RATAJ. *Islám v srdci Evropy: vlivy islámské civilizace na dějiny a současnost českých zemí*. 2007, s. 115

¹¹ MENDEL, Miloš, Bronislav OSTŘANSKÝ a Tomáš RATAJ. *Islám v srdci Evropy: vlivy islámské civilizace na dějiny a současnost českých zemí*. 2007, s. 125

¹² HRBEK, Ivan. Muhammad a Korán. In: Korán., 1991, s. 105

2 VÍRA V ISLÁMU

Muslim, který se odevzdává Bohu, musí respektovat pět sloupů víry, a to:

- vyznání víry – šaháda,
- modlitba – salát,
- almužna - zakát, sadaka,
- půst- saum, sijám,
- pouť do Mekky - hadždž, umra.

Výše zmíněné sloupy neboli pilíře víry položil ve svém učení prorok Muhammad ve městě Mekka na Arabském poloostrově. Ještě za svého života z tohoto hlásání učinil dominantní učení v celé tehdejší Arábii. Tímto náboženským směrem je dodnes zásadně ovlivněn celý tzv. arabský svět a jejich příslušníci.

Již několikrát zde zmiňované slovo islám znamená v doslovném překladu absolutní podřízenost islámskému bohu Alláhovi a stejně tak jeho proroku Muhammadovi.

Toto islámské učení prorok Muhammad založil na sjednocení pohanských (arabských) zvyků, křesťanství a zároveň i judaismu s následným doplněním svých vlastních představ, jak má takové náboženství vypadat. V průběhu následujících let (století) toto bylo následně doplněno a rozvinuto následujícími generacemi muslimů po Muhammadovi, kteří do tohoto samotného učení a zejména do výkladu islámu zapracovali i celé části jiných náboženství a do jisté míry i prostých mýtů, které samotný Muhammad ani za svého života neznal.¹³

2.1 Pět pilířů víry

2.1.1 Šaháda – vyznání víry¹⁴

„Není boha kromě Boha, Muhammad je Posel Boží“ touto větou muslimové vyjadřují své náboženské vyznání a to jest Šaháda, což v překladu znamená něco jako „svědectví“. První část vyznání vyjadřuje přísný islámský monoteismus, druhá vysvětluje, že právě Muhammad je zprostředkovatelem správného vztahu k jedinému Bohu. Pokud toto slovní spojení (formuli)

---

¹³ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu.*, 2016, s. 85

¹⁴ LUNDE, Paul. *Islám: víra, kultura, dějiny.* Přeložil Luboš KROPÁČEK. Praha: Knižní klub, 2004. ISBN 80-242-1093-2

pronese člověk arabsky, a to s vážným úmyslem a navíc před tzv. kvalifikovanými svědky, stane se muslimem.

Vyznání víry se považuje za nejdůležitější pilíř islámu.¹⁵

2.1.2 Salát - modlitba

Muslimové se schází v mešitě či modlitebně před polednem o pátcích za účelem společné modlitby. Ženy a muži se modlí odděleně. Ženy se modlí většinou vzadu nebo v bočním traktu, odděleným ozdobným zábradlím. Muslim je svým přesvědčením vázán k pěti každodenním kultickým modlitbám v poledne, odpoledne, za soumraku, v noci a za úsvitu. Zvláštní místo mezi všemi modlitbami zaujímá páteční polední modlitba, k níž se místní obec muslimská shromažďuje v mešitě. Je to hlavní bohoslužba. Dále mohou muslimové dle své vůle praktikovat v libovolném počtu i volné osobní modlitby. Veškeré modlitby se vykonávají směrem k Mekce a jejich forma konání je striktně předepsána. V městech k modlitbám vyzývá tzv. muezzin.¹⁶

Během roku se odříkávají při zvláštních příležitostech i specifické modlitby, a to většinou při dvou velkých svátcích – při příležitosti ukončení postního měsíce ramadánu při tzv. oslavě „id al“ – fitr. Druhá specifická modlitba se odříkává při příležitosti poutě do Mekky. Zvláštní modlitby bývají spjaté s pohřbem či s obřadem, ve kterém je žádáno, aby Bůh seslal déšť.¹⁷

2.1.3 Zakát – almužna

Důležitým principem islámu je to, že všechno patří Bohu, a že veškerý majetek je jen lidem svěřený dočasně. Samotné slovo „zakát“ značí „očistění“ a „růst“. Tím, že oddělujeme část našeho majetku pro chudé a pro celou společnost, se náš majetek očisťuje. Každý jednotlivý muslim si svůj zakát vypočítává sám. Jednotlivec může ostatním dát – věnovat i více než jen zakát a to formou tzv. „sadaqa“, což znamená almužna. Její výše bývá tajná. Zakát se brzy po Muhammedově smrti změnil v podstatě v obyčejnou státní daň a postupně pozbývá charitativní smysl. Povinnost platit almužnu je dnes transformována do placení daní do státní pokladny, což ale poskytování dobrovolné almužny nevyklučuje.

---

¹⁵ POTMĚŠIL, Jan. *Šaría: úvod do islámského práva*. 2012, s. 100

¹⁶ LUNDE, Paul. *Islám: víra, kultura, dějiny*. 2004, s. 72

¹⁷ HILLENBRAND, Carole. *Islám: historie, současnost a perspektivy*. 2017, s. 88

2.1.4 Saum – půst

„Vy, kteří věříte, předeepsán vám je půst, tak jako byl již předeepsán těm, kdož před vámi byli a snad budete bohabojní!“

Půst znamená v praktickém životě muslima v měsíci ramadánu, zdržet se od všech potravin a stravy obecně, včetně nápojů, pochutin a dokonce pohlavního styku, a to vždy od svítání do soumraku. Postním měsícem je měsíc ramadán, v němž korán byl seslán jako správné vedení pro lidi a jako vysvětlení tohoto vedení i jako spásné rozlišení.

„Ten, kdo z vás spatří na vlastní oči měsíc, nechť se postí. Ten z vás, kdo je nemocen nebo na cestách, nechť postí se stejný počet dní později. Bůh si přeje vám to usnadnit a nechce na vás obtížné. Dodržujte plně tento počet a chvalte Boha za to, že správně vás vede – snad budete vděční!“

Ramadán trvá 29 až 30 dní. Muslimové se mají zdržet nešvarů, pomlouvání, hádek a neslušných řečí. Měli by konat dobré skutky. Konec a začátek ramadánu je signalizován dle zvyků světly na minaretu, v dnešní moderní době je obvykle využívána televize či rozhlas. Půst platí pro všechny věřící, duševně i tělesně zdravé dospělé. Děti jsou k tomuto půstu vedeny zhruba od deseti let. Od půstu jsou osvobozeny nemocní, těhotné a kojící ženy, lidé vykonávající těžkou fyzickou práci a lidé, kteří jsou na cestách. Pokud dojde k přerušení půstu z důvodu úmyslného pití, jezení, či pohlavního styku v době mezi soumrakem a úsvitem, pak je trestem nejen nahrazení ztraceného dne, ale i půst po dobu dodatečných šedesáti dnů. Mnoho muslimů považuje za diskutabilní vymáhání dodržování půstu, protože je jeho dodržování vztahem mezi člověkem a Bohem. Pro nemuslima je vhodné akceptovat postní měsíc a přizpůsobit se zvykům dané země, kde se aktuálně zdržuje, např. nepít, nejíst, nekouřit, vášnivě se neobjímat či nelíbat v postní době na veřejnosti.¹⁸

2.1.5 Hadždž – pout' do Mekky

Rituál „hadždž“ má kořeny v abrahámovském období a skládá se z toho, že poutník sedmkrát obejde Kaabu a sedmkrát přejde mezi vrchy Safa a Marwa - stejně jak to udělala Hádžar, což byla Abraháмова žena. Touto cestou šla, když hledala vodu.

---

¹⁸ POTMĚŠIL, Jan. *Šar'ia: úvod do islámského práva*. 2012, s. 108

Potom se poutníci shromáždí na široké planině Arafat a společně se modlí za Boží odpuštění, což se často považuje za obdobu soudného dne. Absolvovat pouť do Mekky je povinností jen pro ty, kteří jsou na to fyzicky připraveni a mají dostatek peněžních prostředků. Každoročně navštíví Mekku asi dva miliony poutníků z celého světa. Poutníci mají na sobě oblečen speciální oděv: jednoduché kusy oděvu, tak aby bylo dosaženo odstranění jakýchkoli třídních rozdílů, neboť před Bohem jsou si všichni rovni. „A Bůh uložil lidem pouť k chrámu tomuto pro toho, kdo k němu cestu může vykonat.“¹⁹

2.2 Rozdíl mezi sunnity a ší'ity

Rozdíl mezi vyznavači ší'itské a sunnitské větve islámu je potřeba hledat u samého zrodu islámu. Po Muhammadově smrti v roce 632 se věřící museli velmi rychle rozhodnout, jak zachránit duchovní výsledky Muhammadova učení a uchovají zárodečné stadium tohoto náboženství před rozkladem a před zapomněním. Obec si ze svých řad zvolila jako chalífu (chalífa – náměstek, zástupce) Muhammadova tchána s věrným stoupencem Abů Bakra a ještě dva chalífi, kteří patřili k náboženskému kmeni Kurajš. Tímto byl prosazen vůdcovský model dvojjediného (světského a duchovního) vůdce z okruhu Kurajšovců, včetně Muhammadových odpůrců. V roce 661 se prosadil rod kurajšovců Banú Umajja – Umajjovci. Kromě Umajjovců se v obci věřících - umma prosazovaly i jisté zájmy rodiny Muhammadova bratrance a zetě Alího a jeho ženy – Fátimy. Přívrženci tohoto proudu věřili, že Bůh ustanovil prostřednictvím Muhammada Alího, aby se jako autorita, jak světská tak i duchovní postavil v čele muslimů, poté co Prorok zemře. Mělo se na něj snad přenést Boží posvěcení, Bůh do jeho osoby měl vdechnout své světlo a dále Muhammada zpravit o tom, aby novinu sdělil věřícím. Tato Boží emanace se jako ideový princip nikdy neprosadila.

Ambice Alího přívrženců se nenaplnily, protože Alí se ukázal jako člověk, který politickou slabostí a také přemrštěným náboženským cítěním věřící obec (ummu) spíše rozdělil, než aby ji spojil a snažil se o další rozvoj a prosperitu.²⁰ Následně po Alího tragické smrti, kdy byl v lednu roku 661 zavražděn stoupencem sekty cháridžovců, se k moci dostal rod Umajovců. Umajovská dynastie zastoupená přívrženci sunny se stala pokračovatelem muslimské obce tzv. chalifátu, zatímco znevážení a poražení stoupenci Alího se ocitli na pozici pronásledované

---

¹⁹ LUNDE, Paul. *Islám: víra, kultura, dějiny*. Přeložil Luboš KROPÁČEK. Praha: Knižní klub, 2004. ISBN 80-242-1093-2.

²⁰ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islám*, 2016, s. 158

a ponížené větve islámu, která v příštích stoletích měla sehrát významnou roli ve vývoji říše a v mnoha obdobích a na mnoha místech se měla stát velmi dominantní politickou silou s osobním ideologickým zázemím. Strana Alího – „š'í'iat Ali“ je tedy vedle sunny druhým nejznámějším směrem islámu. Po celém světě má v současnosti zastoupení 10 - 12 % přívrženců, kteří žijí v Iránu a Iráku (65%), v Libanonu (10%), v Sýrii (13%), v Saudské Arábii (5-7%) a v Jemenu (10%).²¹

Po praktické stránce je patrný rozdíl mezi sunnity a š'í'ity ten, že sunnité považují za prioritní nejen udržení islámu jako vládnoucí náboženství v celé společnosti, ale i šíření tohoto náboženství do celého světa, ať už nenásilnou formou nebo s použitím násilím. Naopak š'í'itové se snaží napravit křivdu, která byla spáchána v období prvních muslimů a to tím způsobem, že sunnitští muslimové budou zbaveni nadvlády nad celou muslimskou komunitou a do vedení budou ustanoveni š'í'itští duchovní, kteří budou v zastoupení rodiny Muhammada do té doby, než se zjeví Muhammadův potomek, který konečně nastolí vládu islámu.²²

2.3 Cháridžovci

Třicet let po Muhammadově smrti v roce 632 došlo k odchodu velmi malé bezvýznamné skupiny nazývané jako cháridžovci. Cháridžovci věřili, že v čele obce by měl být její nejvýraznější představitel, který nemusí pocházet z Prorokovy rodiny. Kdo s touto skupinou nesouhlasil, nemohl být příslušníkem jejich náboženské obce, nebyl muslim a podle jejich přesvědčení musel zemřít. Tato sekta raných muslimů byla zhruba dvě stě let pronásledována chalífy – první čtyři nástupci Muhammada. Cháridžovci se ukrývali v okrajových oblastech v Alžírsku nebo Ománu, kde do dnešních dnů žijí pod označením ibádovci a už dávno ukončili válku proti zbylým muslimům.²³

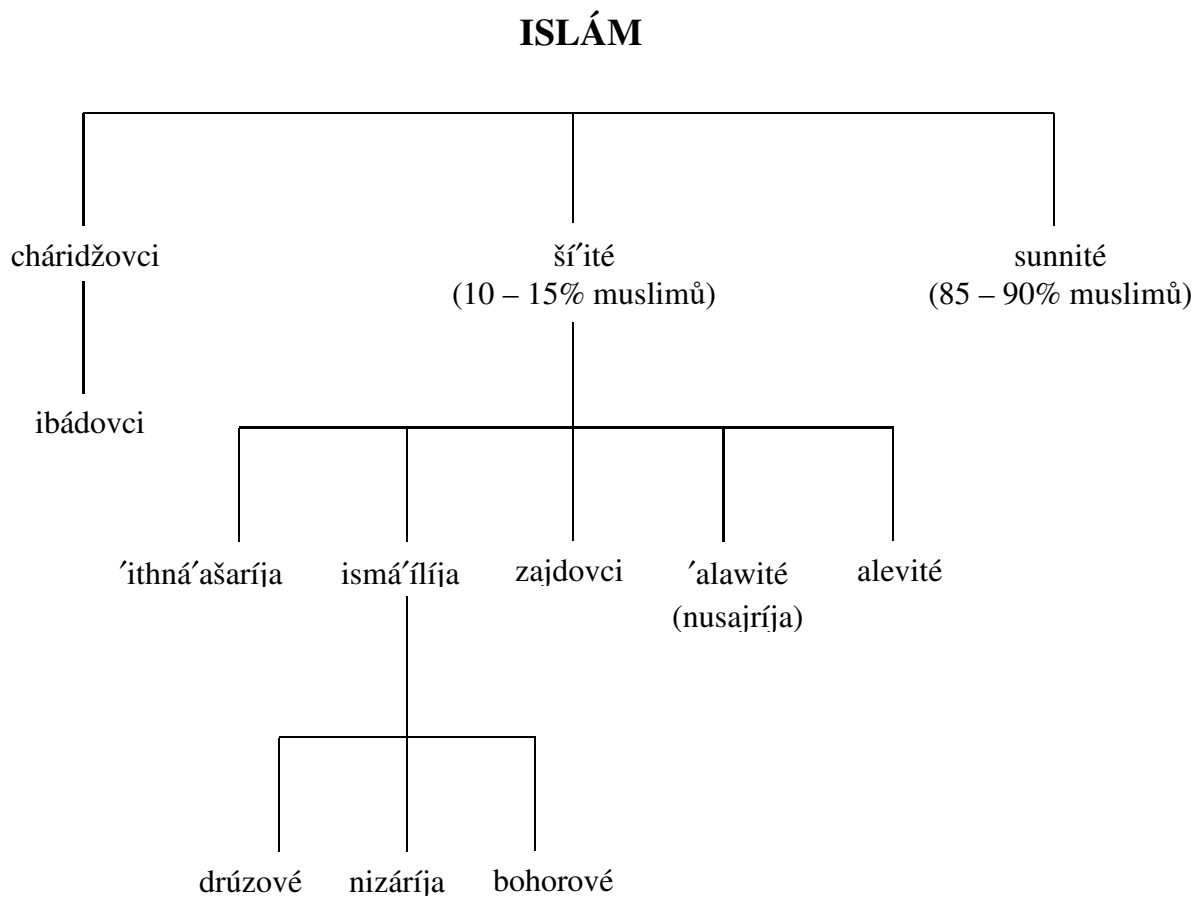
---

²¹ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islám*, 2016, s. 157, 162

²² [online]. [cit. 2019-04-22]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/historie/88691/vecny-konflikt-sunnitu-a-siitu-jak-se-zrodil-a-v-cem-se-lisi-dve-hlavni-vetve-islam.html>

²³ HILLENBRAND, Carole. *Islám: historie, současnost a perspektivy*. 2017, s. 124

Obr. 1: Větvě islámu:²⁴

²⁴ HILLENBRAND, Carole. *Islám: historie, současnost a perspektivy*. 2017, s. 123

Mapa zobrazující oblasti osídlené sunnity a ší'ity, kde světle zelenou barvou je znázorněna populace sunnitů a tmavě zelenou barvou jsou označeny populace ší'itů.

Obr. 2: Mapa oblastí osídlených sunnity a ší'ity²⁵

²⁵ Zdroj: <http://smshistorysunni.blogspot.cz/p/geographical-influence.html>

3 TRADICE ISLÁMU – PŘI NAROZENÍ DÍTĚTE, SVATBĚ A POHŘBU²⁶

3.1 Narození dítěte

Islámští stoupenci tvrdí, že každé narozené dítě se rodí jako muslim. Pokud později začne vyznávat jinou víru, je to jen vinou jeho rodičů a okolí, kteří mu neumožnili poznat a pochopit islám.

Narození dítěte patří bezesporu mezi ty nejkrásnější okamžiky v životě. To je důvodem, proč se k narození váže mnoho tradic a zvyklostí a rituálů. Děje se to proto, aby bylo v životě dítě chráněno od všeho zlého a také, aby bylo přijato společností. Zvláště pak muslimská kultura si děti velmi cení, neboť: „Al-málu wa al-ba-nún zínatu al-dunjá“ – „Majetek a děti jsou života pozemského ozdobou“. Děti jsou považovány mezi muslimy jako pokračovatelé rodových vazeb. Potomci rolnických rodin a z městské chudší vrstvy společnosti začínají pracovat a vydělávat peníze velmi brzy. Děti také sehrávají roli jako prostředek zajištění svých rodičů ve stáří. Většinou se to týká synů, neboť dcery odcházejí z domova, a synové se starají o rodiče a celé příbuzenstvo. Muslimští rodiče si cení všech narozených dětí, přesto je pro ně důležité narození syna.

Tradiční rituály při narození dítěte, které jsou známy i českým muslimským rodinám, vychází z vyznání víry – šahády, prvního z pěti pilířů víry. Z tohoto důvodu se slova šahády šeptají dítěti, co nejdříve je to možné. Tichým hlasem většinou otec či jiný vážený člen rodiny pronáší dítěti do pravého ucha „adhán“, tzn. první svolání k modlitbě, a do levého ucha „igámu“, což je druhá výzva k modlitbě.

3.1.1 Jméno dítěte

Muslimové dávají dítěti jméno většinou do sedmého dne. Tento zvyk zřejmě souvisí se strachem o jeho přežití. Islámské rodinné právo říká, aby rodiče dali dítěti dobré jméno, nemělo by být odporné ani hanlivé či směšné. Pokud dostalo dítě ošklivé jméno, má právo si ho změnit. V muslimských zemích se můžeme rovněž setkat se zvykem, že se dítěti záměrně vybírají škaredá jména, a to za účelem ochrany proti uhranutí. Mezi nejoblíbenější islámská jména patří Prorokova jména – Muhammad a Ahmad, mezi ženská jména patří Amína, Fatíma. V poslední době jsou ovšem zaznamenány i evropská jména, jako je Michael, Nadia či Nancy.

---

²⁶ MALECKÁ, Jana. *Narození, svatba a pohřeb v sunnitském islámu*. 2014 s. 66, 67

Prvorozenému chlapci se dává jméno po svém dědovi. Oproti muslimským zemím musí mít v České republice dítě jméno již v porodnici. Muslimské rodiny jsou i tradičně patriarchální, děti tudíž přebírají příjmení po svém otci: *„Oni to musí mít, aby nosili jméno, aby nosili jméno rodiny. Ani nezapomeňte, že oni jsou tradiční společnost, ve které chlap jakože povede rodinu, víte, co myslím. On vezme i příjmení, to znamená, že příjmení je zachováno“*²⁷

3.1.2 Obětování zvířete

K narození dítěte se váže další zvyk – obětování zvířete, respektive porážka zvířete se záměrem vzdát díky Bohu za narození dítěte. Porážka zvířete za tímto účelem se nazývá Arga. Při narození dcery se obětuje jedno zvíře, za narození syna se obětují 2 zvířata.

Velký důraz je kladen na požadavek rozdělit se o maso z agígy – s těmi potřebnými: *„Když se narodí syn, musíš dvě ovce, dva berany, odevzdat. To maso dávat chudejm lidem a bejt vděčný a poděkovat Bohu, že ti daroval ten syn nebo daroval tu dceru, že je to opravdu velký dar. Znáám desítky rodin, které si přejí mít syna, to je opravdu výběr od Boha, že ti dal ten dar a díky tomu musíš udělat „agíga“ a rozdávat to těm chudým lidem, nějakou část toho masa, třeba se najíst, nebo pozvat si rodinu, ale myslet furt na chudý lidi, furt myslet na ty, co jsou níž než tebe.“*²⁸

3.1.3 Stříhání a vážení dětských vlasů

K sedmému dni po porodu dítěte se váže další zvyk, a to stříhání vlasů dítěti. – „postřižiny“ (Rituál stříhání vlasů – části vlasů nebo vyholení celé hlavy byl všeobecně rozšířený, znali jej staří Egypťané, Římané i další starověké národy Předního východu.²⁹

Jedná se opět o sunnu, kdy Prorokova dcera Fátima měla nechat ostříhat své dva syny Hassana a Husajna, a poté rozdat chudým lidem almužnu. Tento zvyk se nemusí vykonávat přesně sedmý den od narození, ale současně se ani příliš neodkládá. Rodiče dítěti oholí či ostříhají hlavu, nebo jen symbolicky ustříhnou chomáček vlasů. Pokud moc vlasů dítě nemá,

²⁷ MALECKÁ, Jana. *Narození, svatba a pohřeb v sunnitském islámu*. 2014, s. 69, 72, 76; rozhovor s Hákimem, 26.04.2013, Česká televize, archiv autorky

²⁸ MALECKÁ, Jana. *Narození, svatba a pohřeb v sunnitském islámu*. 2014.; Rozhovor s šajchem Emirem Omicem, 22.4.2011, Česká republika, archiv autorky

²⁹ VONDRUŠKOVÁ, Alena: *Jařmo parkán, tradice aneb výkladový slovník historických pojmů, které upadají v zapomnění*. Praha: Grada, 2002, s. 166

většinou rodiče ostříhnout pouze ten chomáček vlasů. Zpravidla vlasy stříhají rodiče, mohou však přivzat k této činnosti i profesionálního holiče.

S ostříhanými vlasy jdou pak rodiče do zlatnictví a vlasy si nechají zvážít a ocenit zlatníkem.: „*Novému dítěti ostříhají vlasy do zlatnictví a nechají je zvážít a vymění váhu vlasů za zlato. (...) tedy nevezmou zlato, ale jen to zváží, kolik stojí ta váha zlata, možná dva gramy zlata a zeptají se ho, kolik stojí dva gramy zlata. Pak vezmou peníze a dají je chudým lidem.*“³⁰

3.1.4 Obřízka

Další tradice, která se váže dle sunny k sedmému dni po narození dítěte – chlapce, je obřízka tahúr, tathír, chitán. Zatímco tvar chitán odkazuje na provedení obřízky, tahír či tahúr souvisí se stavem očištění po absolvování obřízky.³¹

Korán obřízku nevyžaduje, avšak podle Potměšila³² je obřízka velmi rozšířena, skoro každý muslim je obřezaný. Značným problémem je, když jsou obřízce podrobovány i ženy. Toto se děje zvláště v afrických zemích, kde je považována za nutnost, což má rozsáhlé psychické i zdravotní následky. Vzhledem k často primitivnímu provedení, s ohledem na závažnost zákroku, a také velmi závažným zdravotním komplikacím, které obřízku následují, lze mluvit o systematickém poškozování zdraví (není výjimkou, že následkem může být i smrt).³³

3.2 Svatba

Manželství se považuje muslimy za stav doporučený, povinným se stává jen pro ty, který by se jinak mohli dopustit mimomanželského styku či cizoložství. Jedině totiž v manželství je povoleno oddávat se intimnímu styku mezi ženou a mužem. Celibát považují muslimové za zakázaný.³⁴

Manželství je pokládáno dle islámu za právoplatně uzavřené, když je splněno několik podmínek. Muslim může mít za manželku muslimku, také židovku či křesťanku, ale tento čin je považován za zavrženíhodný ze strachu, že by děti mohly být vychovávány v nemuslimské

---

³⁰ MALECKÁ, Jana. *Narození, svatba a pohřeb v sunnitském islámu*. 2014, Rozhovor s Farah, 24.11.2011, Jordánsko, archiv autorky

³¹ MALECKÁ, Jana. *Narození, svatba a pohřeb v sunnitském islámu*. 2014, s. 79

³² POTMĚŠIL, Jan. *Šar'ia: úvod do islámského práva*. 2012, s. 115

³³ POTMĚŠIL, Jan. *Šar'ia: úvod do islámského práva*. 2012, s. 115

³⁴ MALECKÁ, Jana. *Narození, svatba a pohřeb v sunnitském islámu*. 2014, s. 91

víře a vystaveny neislámským tradicím. Dále je požadována způsobilost k právním úkonům a samozřejmě zletilost. K tomu, aby byl muž považován za vhodného pro ženu, musí splnit tyto požadavky: být poctivý, mít dobrý charakter, být zbožný, mít dobré zaměstnání (povolání pro muže nesmí být horší než povolání u otce dívky), musí být majetný – schopen budoucí manželce vyplatit její mahar – věno. Také musí prokázat, že má dostatečné prostředky na užití.

Při výběru muže preferují ženy většinou vlastnosti jako je zbožnost, majetnost (dostatečné příjmy) a halál, tj. zákonné příjmy důležité pro pozdější zaopatření rodiny, původ ze slušné rodiny a znalost islámu. Muži naopak ženy vybírají podle toho, jak je nábožensky založená, hledají ženu plodnou a láskyplnou a rovněž takovou, která pochází ze slušné rodiny.³⁵

Muslim může mít až čtyři manželky, ale zásadní podmínkou je, že o všechny se musí starat stejně, musí věnovat každé ženě stejné množství lásky a času. Každá manželka má právo na své bydlení – každá musí mít své bydlení – vlastní dům či byt. Jestliže muž nemá dostatek financí, musí poskytnout alespoň vlastní pokoj. Nutno podotknout, že počet polygamií manželství v muslimských zemích stále klesá. Můžeme se s nimi setkat i v evropských zemích včetně České republiky. Splní-li muslim všechny podmínky požadované k uzavření manželství, může muslim mít v České republice maximálně čtyři ženy, za předpokladu, že tyto manželky se budou považovat za právoplatné pouze z islámského hlediska a ne dle českých zákonů.³⁶

3.2.1 Výběr ženicha a nevěsty a jejich seznámení

Je několik způsobů, jak si muslimové vybírají své protějšky. V mnoha případech budoucí partnery vybírají rodiče. Hodně často se tedy setkáváme s tzv. dohodnutými sňatky, kdy do výběru nezasahují pouze rodiče, ale i široké příbuzenstvo. Nevěsta a ženich se hledají mimo rodinu, v mnoha případech se hledají hluboce v rodu – jedná se o tzv. endogamní svazky. Mezi často uváděné výhody endogamních svazků patří jistota zachování cudnosti budoucí manželky a posílení příbuzenské solidarity a také v zachování majetku rodiny v rámci jednoho klanu. Kromě materiálních výhod je taktéž dobré, že se lidé v rámci jednoho klanu znají dobře a mohou snadněji předejít eventuálnímu pozdějšímu ukončení manželství.

Může docházet ale i k situacím, že je sňatek uzavřen z donucení, na nátlak rodiny. Rodiče ale zastávají fakt, že se do sňatku nutit nemá a že s manželstvím by měl souhlasit jak chlapec, tak i dívka. Souhlas rodiny je pro uzavření manželství velmi důležitý, protože nedochází ke

---

³⁵ MALECKÁ, Jana. *Narození, svatba a pohřeb v sunnitském islámu*. 2014, s. 94

³⁶ MALECKÁ, Jana. *Narození, svatba a pohřeb v sunnitském islámu*. 2014, s. 98

spojení pouze dvou lidí, ale dochází ke spojení hlavně dvou rodiny, rozšíření rodového vlastnictví, upevnění postavení rodinného klanu ve společnosti a k upevnění rodinných pout.

3.2.2 Svatební obřad

Svatební oslava – haflat – az- zifáf je důležitým krokem k manželství. Hlavním účelem pro muslimy je obeznámit pokud možno co nejširší počet lidí o tom, že dojde k uzavření manželství mezi mužem a ženou. Datum uzavření sňatku se domlouvá dopředu, týden, měsíc, ale i několik let. Záleží na finanční situaci ženicha, dále také na náročnosti organizace, výše věna a na požadavky ze strany nevěsty na bydlení. Je důležité do svatební oslavy dovybavit byt, nakoupit oblečení, šperky, náramky, náušnice atd. V muslimských zemích bývá obvyklé, že muž financuje bydlení a žena mu vypomáhá tak, že platí část vybavení domácnosti. Na svatební oslavu se obvykle zve podle finančních možností ženicha široký počet příbuzných, přátel, sousedů, známých jak ze strany nevěsty, tak ze strany ženicha. Svatebčané jsou většinou zváni osobně nebo prostřednictvím svatebních oznámení. Na svatebním oznámení bývá většinou nějaký verš z Koránu.³⁷

3.3 Pohřeb

Pohřeb je rituální akt, který podléhá dle islámu přesným právním předpisům. S ohledem na klimatické a hygienické podmínky je důležité, aby se pohřební rituál konal co nejdříve, nejlépe v den úmrtí před západem slunce. Islám připouští pouze pochování do země, jiné způsoby nakládání se zemřelými, jako např. kremace, jsou nepřipustná. Islámský svět neví, co je to urna, nezná uložení do urny, rozptyl ostatků.³⁸

Po úmrtí je tělo zesnulého podrobena očištění. Zemřelí by měl ležet při rituální očištění na zádech, na podložce, nesmí ležet na zemi. Pravá strana těla mrtvého by měla směřovat k Mekce. Je obvyklé, že se do všech tělesných otvorů – úst, nosu, uší, případně do otevřených ran vkládají bavlněné kousky látky. Je to z toho důvodu, aby se zabránilo hmyzu dostat se do těla. Dalším důvodem je, aby duše zemřelého předčasně neodešla, tedy dříve, než se uloží do hrobu. Tělo je pak zahaleno do kafanu. Pro ženu se používají tři kusy látky a pro muže pět. Pokrývky by měly

---

³⁷ MALECKÁ, Jana. *Narození, svatba a pohřeb v sunnitském islámu*. 2014, s. 153

³⁸ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. 2014, s. 194

být bežešvé, čisté z bavlněné látky. Také dostatečně dlouhé, aby zakryly celé tělo. Látka pro ženy může být i ze saténu, protože ženy na rozdíl od mužů mohou satén nosit. Tělo je povoleno i navonět, ale to jen za předpokladu, že nemocný nezemřel na cestě do Mekky, kde je zakázáno používat parfémy.³⁹

Pohřební slavnost se koná většinou za účasti pozůstalých a blízkých příbuzných, a také návštěvníků mešity. V mešitě se uskuteční série modliteb za vedení zdejšího imáma. Pak se ostatky zemřelého přenesou na marách nebo v otevřené rakvi na hřbitov. Tam opět přichází na řadu modlitební rituály a tělo zesnulého se ukládá do prosté rakve či je zahaleno do rubáše a uloženo přímo do země. Po vzpomínkovém rituálu, při němž rodinní příslušníci a známí zavzpomínají na zesnulého, se plačící ženy a muži společně s pozůstalými a dalšími účastníky se řadí do několika řad a modlí se pohřební modlitbu pod vedením imáma. Tělo se pohřbívá na pravém boku s tváří obrácenou k Mekce. Při zasypávání dochází opět k modlitbám. Následuje čtyřicetidenní období smutku, kdy se rodina schází, modlí se a hoduje.⁴⁰

---

³⁹ MALECKÁ, Jana. *Narození, svatba a pohřeb v sunnitském islámu*. 2014, s. 173

⁴⁰ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. 2014, s. 195

4 POSTAVENÍ MUŽŮ A ŽEN V ISLÁMU

Postavení islámských žen bylo v poslední době ze všech úhlů rozebíráno a studováno. Klíčovým tématem v souvislosti s muslimkami je nepochybně zahalování. Pokud se ale podíváme do celého kontextu islámské kultury, zjistíme, že zahalování muslimek si nezasluhuje takovou pozornost, která je mu věnována.⁴¹

Je potřeba začít koránem, stěžejním zdrojem celého islámu, který pojednává o ženách ve dvou rovinách. První se dotýká duchovní stránky, tedy jakési osobní stránky s Bohem, jak na tomto, tak poté i na onom světě. Druhá stránka stanovuje nařízení pro každodenní jednání. Po té duchovní stránce korán staví ženy a muže na stejnou úroveň, ženy mohou sloužit Bohu a do ráje se mohou dostat obě pohlaví.⁴²

4.1 Postavení mužů a žen v manželství

V muslimských manželstvích zaujímají muži postavení nad ženami. V koránu se dokonce píše, pokud se muži obávají neposlušnosti žen, mají je bít. Muži určují, kdy dojde k pohlavnímu styku. Ideální manželství korán specifikuje jako mírumilovné a harmonické se vzájemnou starostlivostí. Korán muži dovoluje, aby se oženil s maximálně čtyřmi ženami, avšak za podmínky, že se ke všem bude chovat stejně.: „Berte si manželky ženy takové, které jsou vám příjemné, dvě, tři a čtyři, avšak bojíte-li se, že nebudete spravedliví, tedy si vezměte jen jednu.“ – korán čtvrtá kapitola, verš třetí.⁴³ Je ovšem zapotřebí mít na paměti zvláštní okolnosti, za nichž byl tento verš zjeven. Údajně k tomu došlo poté, co Mekkáňští porazili muslimy v roce 625 při bitvě u Uhudu, ve které padlo více než sedmdesát mužů muslimů. Muhammad měl údajně obdržet poselství koránu, které povoluje sňatek až se čtyřmi ženami z tohoto důvodu, aby ovdovělé ženy spolu s dětmi nezůstaly bez společenské ochrany. Ve třetím verši čtvrté kapitoly jsou povzbuzováni muži, aby v tomto daném konkrétním kontextu plnili společenskou povinnost. Toto doporučení lze také vnímat jako jisté řešení velmi závažné společenské krize v muslimské komunitě v určitém okamžiku dějin. Ve druhé polovině uvedeného verše, která stanovuje podmínku spravedlivého zacházení, je určena všem mužům. Z toho vyplývá, že monogamie je vítanější.⁴⁴

---

⁴¹ HILLENBRAND, Carole. *Islám: historie, současnost a perspektivy*. 2017, s. 216

⁴² HILLENBRAND, Carole. *Islám: historie, současnost a perspektivy*. 2017, s. 216

⁴³ HILLENBRAND, Carole. *Islám: historie, současnost a perspektivy*. 2017, s. 217

⁴⁴ HILLENBRAND, Carole. *Islám: historie, současnost a perspektivy*. 2017, s. 217

4.2 Ženy a mešity

Přítomnost žen v mešitě je tradičně zvláštním tématem. Ihned po Muhammadově smrti zavládly spory o tom, zda mají právo se v mešitě modlit či nikoliv. V určitých oblastech bylo dovoleno ženám se v mešitách modlit, někde jim byla vyčleněna pouze určitá část k modlitbám a jinde byly nuceny zůstat doma. V současnosti je toto téma velmi aktuální, ve Spojených státech amerických dokonce muslimské feministky protestovaly proti tomuto zákazu.⁴⁵

Mezi muslimské feministky můžeme zařadit i Seyran Atesovou, známou jako „imámku“, která vede liberální mešitu v Berlíně v prostorách kostela od roku 2017, kdy jí zrealizování tohoto nápadu zabralo osm let. Zpočátku musela najít spolupracovníky, kteří měli odvahu do toho jít s ní, protože mnoho lidí jí říkalo, že je to nebezpečné. V liberální mešitě v Berlíně vítá Seyran Atesová mnoho lidí různého vyznání i sexuální orientace. Čelí tak ovšem kritice mnoha muslimů. Egyptský úřad, který řeší náboženské spory tvrdí, že není možné, aby se ženy a muži modlili společně, protože tím porušují islámské právo. Velká část muslimů se na pokusy liberalizovat islám dívá podezřívavě a spatřuje v tom konspiraci, která je vedena západními zeměmi proti islámu. Dříve se Seyran Atesová věnovala jako právnička domácím násilím, nucením ke sňatku a vraždám.⁴⁶

4.3 Vzdělání žen

Gramotnost žen a jejich úroveň se napříč muslimským světem zásadně liší. V Jemenu a Pákistánu je gramotnost žen na šokující úrovni 28 % a v Indii 59 % muslimek nikdy nechodilo do školy. V Saudské Arábii je gramotných 70 % žen. V Indonésii a Jordánsku je gramotných 85 % žen. V zemích s nízkou úrovní vzdělanosti jsou na tom muži s gramotností lépe než ženy, ne však nějak dramaticky. V Saudské Arábii se žena vzdělává ve školském systému, který odděluje ženy a muže. Zde byly investovány velké sumy peněz do ženského vzdělávání. Na univerzitách zde přednáší jiné ženy s vysokoškolskými tituly z Bejrútu, Káhiry nebo Ammánu, nebo také z předních univerzit jako je Oxford či Harvard. V Saudské Arábii v roce 2009 byla otevřena první průkopnická vědeckotechnická univerzita krále Abdalláha, ve které se pohybují muži a ženy dohromady a ženy nemusí nosit šátky. Na arabských univerzitách jsou přednášeny stejné předměty jako v Evropě a ženy po jejich absolvování mají lepší pracovní příležitosti. Ve

---

⁴⁵ HILLENBRAND, Carole. *Islám: historie, současnost a perspektivy*. 2017, s. 217-220

⁴⁶ Mešita v Berlíně, kde se ženy modlí vedle mužů, vyvolala vlnu kritiky. *Idnes.cz* [online]. 2017. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/mesita-berlin-imamka.A170622_094436_zahranicni_fka

Velké Británii pak vzdělané muslimky nacházejí zaměstnání jako lékařky, právničky nebo zubařky. Stejně je tomu tak i v Kanadě a ve Spojených státech. Na druhém pólu vzdělávací struktury muslimek je systém, který se uplatňuje v některých částech Indie. Ve městě Uttarpradéš, nejlidnatějším indickém státě, se muslimky vzdělávají v oddělených madrasách. Příchod muže je ohlášen zavoláním a ženy se poté ihned zahalí. Vyučuje se pouze omezený počet předmětů, jenž ženy využívají ve svých rolích spořádaných matek a manželek. Vyučují se tedy předměty jako je korán, domácí práce, kultivovaná mluva a osobní hygiena.⁴⁷

4.4 Odívání žen

Pro šátky, které nosí muslimky na hlavě, se používají různé termíny a kusy oděvů se mohou vzhledově lišit. Hidžáb je různobarevný šátek zakrývající hlavu. Ženy ho nosí volně i utažený. Burga zahaluje ženě celé tělo i tvář, pouze v oblasti očí je malá mřížka. Nigáb zakrývá nos a ústa, ne však oči. Džilbáb, čádor či abája je splývavý oděv, kdy žena je zahalena od hlavy až k patě. Šátky si ženy zavazují různými způsoby. Společenské zvyklosti v nošení šátků se výrazně liší. Mnohdy jsou odlišné i v rámci jednoho státu. Pokud žena šátek nosí, skrývá se za tím celá řada sdělení, a nejsou jenom náboženská. Mimo jiné mohou prozrazovat, z jaké společenské vrstvy žena pochází. Některé muslimky vyvracejí názor, že jsou v otázce oblékání nesvobodné. Tvrdí, že je pouze na nich, zda si šátek vezmou či nikoliv. Jiné ženy však v šátku chodí, protože to jejich konzervativní společnost vyžaduje. Některé muslimky nosí šátek z důvodu, že je neobtěžují mužské pohledy na veřejných místech, jiné je nosí z ekonomických důvodů, protože nechtějí sledovat poslední trendy v oblékání. A v neposlední řadě ženy nosí šátek proto, aby na veřejnosti demonstrovali rozhodnutí žít ve shodě s islámem.⁴⁸

---

⁴⁷ HILLENBRAND, Carole. *Islám: historie, současnost a perspektivy*. 2017, s. 232

⁴⁸ HILLENBRAND, Carole. *Islám: historie, současnost a perspektivy*. 2017, s. 229

5 INTEGRACE

Integrace je termín, který pochází z latiny a v doslovném překladu znamená „znovuvytvoření celku“. Pojem integrace se používá v politice (např. Evropská integrace), zatímco ve vědních disciplínách v pedagogických souvislostech jde o význam psychologický a sociologický. V sociologickém oboru se tento pojem vztahuje na počátek společenských jednotek, které jsou tvořeny z určitého počtu lidí a skupin. V sociologickém smyslu integrace popisuje stav, kdy se něco nebo někdo integruje. Jsou tím myšleny procesy lidí, z různých kultur do společnosti. V psychologickém smyslu integrace popisuje většinou soulad mezi člověkem a jeho vztahem k okolí.⁴⁹

Podle autorů Heckman, Bosswick a Husband⁵⁰ má sociální integrace tyto čtyři dimenze:

- **Strukturální integraci** - jedná se o získávání práv a postojů ke členství, pozicím a dále ke statusu v důležitých institucích přijímací společnosti – jedná se především o to, jaký vztah chovají nově příchozí ke vzdělání, jaké mají možnosti získat občanství a uplatnění na trhu práce.
- **Kulturní integraci** – jedná se o změny, ke kterým dochází v oblasti kultury, chování, myšlení, tyto změny jsou jak na straně imigrantů, tak na straně domácí hostitelské společnosti.
- **Interaktivní** – jak jsou budovány vztahy mezi přistěhovalci a novou společností – jak rychle se navozují přátelské vztahy v nové společnosti, zda se uzavírají manželství se zástupci většinové společnosti. Interaktivní integrace v sobě zahrnuje i to, jak se cizinec dokáže naučit cizí jazyk.
- **Identifikační** – tento typ integrace můžeme jen stěží měřit, jedná se o to, jak se cítí cizinec v nové společnosti. S nadsázkou by se dalo říci, že součástí této integrace je i to, zda imigranti novou zemi vnímají jako svůj domov.⁵¹

Integrace bude jistě úspěšná v tom případě, pokud se budou snažit imigranti začlenit. Ale zároveň je také důležitý postoj domácí většiny, jak migranty společnost přijme. Je to tedy proces oboustranný a velmi důležitá je znalost jazyka přijímací společnosti.

---

⁴⁹ VALENTA, Milan. *Slovník speciální pedagogiky*. 2015, s. 71

⁵⁰ SOBKOVA, Petra, Milena ÖBRINK HOBZOVA a Ludmila TROCHTOVA. *Odrazy emocí v postojích k imigrantům*. 2016, s. 26

⁵¹ SOBKOVA, Petra, Milena ÖBRINK HOBZOVA a Ludmila TROCHTOVA. *Odrazy emocí v postojích k imigrantům*. 2016, s. 26

V sociální integraci je významné zprostředkovat znalost jazyka, a dále také občanskoprávních základů včetně programů, které zabezpečují celkovou péči o začleňování migrantů včetně jejich potomků v nadcházejících generacích, tak, aby nedocházelo k jejich vyčleňování, marginalizaci a rezidenční segregaci. Velmi důležitou roli v tomto procesu sehraává vzdělávání, protože napomáhá získat potřebné informace a rozvoj důležitých dovedností a také schopností. Jeho prostřednictvím mají možnost migranti vytvářet klíčové kulturní a společenské vazby s domácí společností. Faktor, který nejvíce ovlivňuje integraci migrantů v České republice je délka pobytu. Čím déle migranti jsou v České republice, tím větší znalosti získávají, pronikají hlouběji do kultury a také více navozují vztahy s českou populací. Děti, které postupně procházejí vzdělávacím systémem, tak získávají pracovní příležitosti a stávají se dominantním subjektem i objektem integračního procesu.⁵²

Koncept integrace může přinést čtyři výsledky:

- **Marginalizaci** chápeme jako stav, kdy přistěhovalec opustí etnickou identitu a současně se neúspěšně začleňuje do nové společnosti. V historii to zpravidla bylo patrné u muslimů z Afriky. Dle Černého⁵³ se necítí „*Marginalizování má být součástí české společnosti, nezapustili v zemi kořeny, a současně se vzdali své kultury náboženství*“. Přistěhovalec se zpočátku snaží zapadnout do nové společnosti, ale po následném neúspěchu a ztrátě dřívější etnické identity, ztrácí pevnou půdu pod nohama. Přistěhovalci pak trpí pocitem rozpolcenosti, vykořenění, odpadlictví a dezorganizace.
- **Separaci**, která se vyznačuje odmítáním nové společnosti a ulpíváním na své vlastní identitě. Separace se projevuje hlavně u muslimek, žijících v České republice se svými manžely či u tureckých přistěhovalců. Objevuje se v malých etnických skupinách, které se zapojují velmi aktivně do aktivit muslimských obcí. Ženy jsou odtrženy od možnosti navázat sociální vztahy, neboť některé nehovoří česky a většinu času setrvávají v domácnosti či ve své komunitě. Žijí způsoby, na které byly zvyklé v původní zemi a ve většině případů jsou nespokojeny se svým nynějším životem a chtějí se vrátit domů.
- **Asimilace** nastává v případě, kdy se přistěhovalec vzdá své původní kultury a do společnosti se plně začlení. Asimilace částečná či celková se dotýká většinou muslimů

---

⁵² SOBKOVA, Petra, Milena ÖBRINK HOBZOVA a Ludmila TROCHTOVA. *Odrasy emocí v postojích k imigrantům*. 2016, s. 27

⁵³ ČERNÝ, Karel. *Nad Evropou půlměsíc*. 2015, s. 56

z Turecka a arabských zemí. Asimilace je pro muslimy velmi těžká, neboť zcela přirozeně se nechtějí či nemohou vzdát svého muslimství a tím zcela změnit svůj styl života, jak už sociální, tak náboženský. Většinou se asimilovali arabští muslimové, a to jenom zčásti, kdy se sice k islámu hlásí, ale již se jeho pravidly neřídí. Život v našich podmínkách jim usnadnily ústupky v oblasti odívání či stravování.

- **Integrace** nastává tehdy, když si přistěhovalec zachová svoji vlastní etnickou identitu a zároveň se začlení do společnosti. Integrace se dotýká muslimů, kteří se dokázali úspěšně začlenit do naší společnosti a zároveň neztratili svoji religiozní a etnokulturní identitu. Takoví muslimové mají zájem skloubit islám a současnou moderní dobu.⁵⁴

5.1 Integrace muslimů v České republice

Islám začal přicházet na území České republiky ve třech etapách. V první etapě se ve 13. století objevili na území České republiky Tatarové, kteří ještě nebyli plně islamizováni. Pak následovali otomanští Turci, kteří okupovali Slovensko a na Moravu pronikli pouze příležitostně. A třetí etapa proběhla v době, kdy rakouská armáda začala v roce 1908 okupovat Bosnu. A následně Rakousko-Uhersko anektovalo Bosnu jako součást svého území.⁵⁵

V roce 1912 byl vydán dokument nazývaný „Akt 159“ známý též jako „Islamgesetz“. Tento dokument je velmi důležitý pro akceptaci islámu v Evropě.⁵⁶ Další kontakt s islámem přerušila první světová válka. Po druhé světové válce bylo Československo odděleno od zbytku Evropy železnou oponou, což zapříčinilo odlišný vývoj migrace. Po čtyřicet let komunistické Československo nevyužívalo pracovní síly z muslimských zemí. Na druhou stranu komunistický režim podporoval levicové režimy v muslimských zemích a umožňoval studium mladým lidí z těchto zemí. V této době byla víra potlačována na úkor politiky a nikdo se nezajímal o to, zda studenti z muslimských zemí jsou věřící v islám. Mnoho z těchto studentů zde zůstalo a založilo rodiny. Pořád ale bylo muslimské přistěhovalectví zaznamenáno v minimálních počtech.

Po roce 1989 Česká republika začala poskytovat azyl zejména emigrantům z levicově orientovaných zemí (Irák, Palestina, Sýrie, Kurdistán, Súdán nebo Irán). Teprve v tomto okamžiku se začaly plně projevovat sociální a kulturní rozdíly mezi touto minoritou a českým

---

⁵⁴ ČERNÝ, Karel. *Nad Evropou půlměsíc*. 2015, s. 57

⁵⁵ AMBROS, Pavel, Laurent BASANESE, Bert BROECKAERT, et al. *Europe and Islam: collective monograph*. 2017, s. 162-169

⁵⁶ AMBROS, Pavel, Laurent BASANESE, Bert BROECKAERT, et al. *Europe and Islam: collective monograph*. 2017, s. 162

obyvatelstvem. Po roce 1989 začali do České republiky přicházet kazatelé různých náboženství včetně islámu a plně se zapojovat do veřejného života.⁵⁷

Jak z historie vyplývá, důvodem přistěhování muslimů do České republiky bylo v minulosti vzdělání a studium. V současné době je významným důvodem přistěhování práce, ale přetrvává i značný trend migrace za studiem.⁵⁸

V České republice doposud neexistuje žádná právní úprava týkající se přímo integrace přistěhovalců do české společnosti. Vláda ovšem vychází od konce devadesátých let ze Zásad koncepce integrace cizinců na území ČR. Usnesením vlády České republiky ze dne 07. 01. 2019 č. 6 o „Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2019“ byla aktualizovaná koncepce integrace cizinců, která definuje pět hlavních oblastí integrace cizinců, a to ekonomickou a sociální soběstačnost, vztahy mezi komunitami, znalost českého jazyka, sociokulturní orientaci ve společnosti, zásadu postupného nabývání práv cizinců s ohledem na postupné získávání pobytových statusů na vyšší úrovni v České republice.⁵⁹ Velký důraz v rámci této koncepce je kladen na sociální aspekty života přistěhovalců a stejně tak nato, aby byla přistěhovalcům zaručena možnost se v přiměřené míře svobodně, dle svého uvážení, se podílet na společenském, hospodářském a veřejném životě národa a dle svého vyznání udržovat kulturní identitu a vlastní náboženství.⁶⁰

Mezi zásadní priority integrace cizinců včetně muslimského etnika do české společnosti řadíme znalost českého jazyka, základní orientaci ve společnosti, ekonomickou soběstačnost a udržování vztahů v majoritním společenství. V oblasti zaměstnanosti a vzdělávání přistěhovalců z muslimských zemí můžeme konstatovat, že tato menšina je v České republice velmi dobře integrována. Jediným výrazným rozdílem v porovnání s ostatními obyvateli České republiky a jinými cizinci je nižší zaměstnanost žen, což ale plyne z tradičních zvyků muslimské komunity a zároveň z příliš vzdálené rodné země. V České republice lze hovořit o naprosto bezproblémovém soužití s velmi dobrou úrovní integrace.⁶¹

---

⁵⁷ AMBROS, Pavel, Laurent BASANESE, Bert BROECKAERT, et al. *Europe and Islam: collective monograph*. 2017, s. 162-169

⁵⁸ HEŘMANOVÁ, Eva a Kateřina FARYADOVÁ. *Efektivnost integrace muslimských minorit v zemích EU (se zaměřením na situaci v Česku)*. *Současná Evropa* [online]. 2012(1). Dostupné z: <https://www.vse.cz/se/cislo.php?cislo=1&rocnik=2012>

⁵⁹ *Usnesení vlády České republiky ze dne 07.01.2019 č. 6 o Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2019*. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/zakladni-dokumenty-k-integracni-politice-ke-stazeni.aspx>

⁶⁰ HEŘMANOVÁ, Eva a Kateřina FARYADOVÁ. *Efektivnost integrace muslimských minorit v zemích EU (se zaměřením na situaci v Česku)*. *Současná Evropa* [online]. 2012(1). Dostupné z: <https://www.vse.cz/se/cislo.php?cislo=1&rocnik=2012>

⁶¹ HEŘMANOVÁ, Eva a Kateřina FARYADOVÁ. *Efektivnost integrace muslimských minorit v zemích EU (se zaměřením na situaci v Česku)*. *Současná Evropa* [online]. 2012(1). Dostupné z: <https://www.vse.cz/se/cislo.php?cislo=1&rocnik=2012>

Z fungování muslimské komunity vzniklo několik organizací, jejichž cílem je sdružovat muslimy. Tento fakt podpořila ještě skutečnost, že islám nebyl ani nemohl být v České republice registrovaným náboženstvím, neboť neměl podepsanou žádost deseti tisíci věřícími. Muslimská komunita se nazývá Ústředí muslimských obcí, jež měla možnost v minulosti vystupovat jako občanské sdružení, díky uznání od státu.⁶²

Aktivně působící organizace v České republice:

- Ústředí muslimských obcí,
- Muslimské unie,
- Liga českých muslimů,
- Islámský svaz – klub přátel islámské kultury,
- Svaz muslimských studentů,
- Liberální muslimové,
- Islámská komunita českých sester.⁶³

V zemích Evropské unie, kde se vyskytují velmi početné muslimské menšiny, bývají problémy s chudobou přistěhovalců a také sociálním vyloučením. Česká republika takovéto problémy vůbec nemá. Muslimové, kteří sem přicházejí, jsou většinou vysokoškolsky vzdělaní, nemají problémy se zaměstnaností a spadají obvykle do střední a vyšší střední společenské kategorie. Můžeme taktéž konstatovat, že muslimská komunita není pro obyvatele České republiky z bezpečnostního hlediska ohrožující. Je pochopitelné, že obavy českých občanů a českých institucí ale přetrvávají.⁶⁴

Někteří anti-islámští aktivisté založili platformu na sociálních sítích „*Islám v České republice nechceme*“. Je zaznamenán růst jejich příznivců. Další protiislámskou skupinou je Dělnická strana sociální spravedlnosti, která operuje zejména na severní Moravě a je ovlivněna anti-muslimským hnutím z německých Drážďan. Znepokojující je některá protiislámská rétorika některých populistických politiků. Objevuje se většinou před volbami.⁶⁵

Muslimská komunita žijící v České republice nemá tendence se nějakým způsobem sdružovat, nevznikají žádná muslimská ghetta či čtvrtě. Specifikem České republiky je převaha

---

⁶² HEŘMANOVÁ, Eva a Kateřina FARYADOVÁ. *Efektivnost integrace muslimských minorit v zemích EU (se zaměřením na situaci v Česku)*. *Současná Evropa* [online]. 2012(1). Dostupné z: <https://www.vse.cz/se/cislo.php?cislo=1&rocnik=2012>

⁶³ *Integrační proces muslimů v České republice - pilotní projekt* [online]. 2006/2007. Ostrava: Very Vision [cit. 2019-04-06]

⁶⁴ HEŘMANOVÁ, Eva a Kateřina FARYADOVÁ. *Efektivnost integrace muslimských minorit v zemích EU (se zaměřením na situaci v Česku)*. *Současná Evropa* [online]. 2012(1). Dostupné z: <https://www.vse.cz/se/cislo.php?cislo=1&rocnik=2012>

⁶⁵ AMBROS, Pavel, Laurent BASANESE, Bert BROECKAERT, et al. *Europe and Islam: collective monograph.*, 2017, s. 162-169

přistěhovalců mužského pohlaví, která vede v mnoha případech k mezietnickým sňatkům s místními obyvateli. Je potřeba konstatovat, že česká majoritní společnost vytváří pro muslimy velmi pozitivní prostředí. V ostatních rysech se česká muslimská komunita neliší od evropské (nižší zaměstnanost muslimských žen, vyšší počet dětí na rodinu, usazování se ve větších městech).⁶⁶

Problematické se může jevit například to, pokud by muslimská komunita měla požadavek vybudovat muslimský svatostánek, což u některých obyvatel může vyvolat jisté nepokoje.⁶⁷

V lázeňském městě Teplice se objevil podobný pokus, kdy investor z Perského zálivu měl v úmyslu vybudovat velké orientální kulturní centrum, neboť do lázeňských měst přijíždí mnoho návštěvníků z Kuvajtu, Saudské Arábie a Arabských emirátů. Proti tomuto úmyslu vznikla opoziční kampaň za pomoci medií. Vzhledem k odmítavému postoji veřejnosti byl tento projekt odložen. Odmítnutí stavby je reakcí české společnosti ze strachu z muslimů a jejich náboženství, které je ve světě spojeno s terorismem.⁶⁸

Obecně lze říci, že existuje několik faktorů, které mohou zásadněji ovlivnit integraci. Prvním z faktorů je to, jak vnímají čeští obyvatelé muslimské přistěhovalce. V současné době je toto vnímání spíše odmítavé, což vyplývá z jejich neznalosti, nedochází však k výrazným protiislámským projevům. Tuto situaci mohou ovlivnit pouze dvě skutečnosti, a to nárůst přistěhovalců z muslimských zemí souběžně s veškerými negativními důsledky anebo teroristický útok. I když obyvatelé České republiky byly v minulosti prostřednictvím medií svědky teroristických útoků za poslední léta již několikrát, důsledky neměly tak vážný a zásadní dopad na společnost. Ačkoliv došlo ke skutečnosti, že česká populace vnímá hůře muslimskou menšinu, nenávisť a obavy většinou po pár měsících odezněly a nebyly vyzorovány silnější důsledky než verbální projev.⁶⁹

Druhým faktorem, který může vést ke zhoršení efektivity integrace přistěhovalců z muslimských zemí je změna motivace při příchodu do České republiky. Pokud by se zmenšil nebo téměř ochladl zájem ze strany muslimských přistěhovalců z důvodu studia a vzdělávání na našich vysokých školách, pak by reálně hrozilo, že se do České republiky budou přesunovat

---

⁶⁶ HEŘMANOVÁ, Eva a Kateřina FARYADOVÁ. *Efektivnost integrace muslimských minorit v zemích EU (se zaměřením na situaci v Česku)*. *Současná Evropa* [online]. 2012(1). Dostupné z: <https://www.vse.cz/se/cislo.php?cislo=1&rocnik=2012>

⁶⁷ HEŘMANOVÁ, Eva a Kateřina FARYADOVÁ. *Efektivnost integrace muslimských minorit v zemích EU (se zaměřením na situaci v Česku)*. *Současná Evropa* [online]. 2012(1). Dostupné z: <https://www.vse.cz/se/cislo.php?cislo=1&rocnik=2012>

⁶⁸ AMBROS, Pavel, Laurent BASANESE, Bert BROECKAERT, et al. *Europe and Islam: collective monograph.*, 2017, s. 162-169

⁶⁹ AMBROS, Pavel, Laurent BASANESE, Bert BROECKAERT, et al. *Europe and Islam: collective monograph.*, 2017, s. 162-169

muslimští přistěhovalci s nízkým stupněm vzdělání, což může být spojeno s horším uplatněním v pracovním sektoru.⁷⁰

Posledním rizikovým faktorem je skladba muslimské menšiny a její vedení. Jisté nebezpečí můžeme spatřovat v možné radikalizaci domácích představitelů islámu, kteří mohou ovlivnit příklon muslimské menšiny k fundamentalismu. Radikalizace této komunity by jistě nevedla k integraci. Současný stav však neindikuje takovou tendenci, spíše naopak. Vzdělanost místní komunity působí jako „ochrana“ před případným úsilím o radikalizaci.⁷¹

5.2 Počty muslimů žijících v České republice

Údaje o počtech muslimů žijících v České republice nejsou jednoznačně známy. Náboženské vyznání se u obyvatel České republiky sleduje pouze v rámci SLDB – sčítání lidu, domů a bytů. Jelikož jsou údaje o náboženském vyznání považovány za nepovinný údaj, většina obyvatel odmítla reagovat. Přesné údaje o zde žijících muslimech jsou předmětem expertních odhadů. Tyto odhady vycházejí především z pozorování dění, který probíhá v modlitebnách a mešitách. V polovině 90. let počet muslimů měl činit 600, avšak v roce 1996 Ústředí muslimských obcí sdělilo, že počty muslimů se pohybují kolem 25 000, z toho 13 000 osob mělo spadat k muslimské obci. V roce 2006/2007 se muslimského života mělo účastnit asi kolem 2 000 věřících, dále 200 až 400 českých konvertitů. Uvedené odhady ukazují rozmezí, které představují odhadované počty muslimů od stovek až po desítky tisíc. Tyto odhady jsou buď velmi nízké, neboť jsou orientovány pouze na viditelné muslimy, kteří se účastní různých svátků a rituálů.⁷²

Problém těchto expertních odhadů je vymezení, koho za muslima označit a dále skutečnost, že větší část muslimů se veřejně nezapojuje do činností islámských organizací, nemá potřebu se veřejně k islámu hlásit a žije privatizovanými formami víry. Z odhadu Českého statistického úřadu je patrné, že na území České republiky se zdržovalo k datu 31.12.2005 11 200 muslimů. Tento počet vypovídá pouze o „potencionálním“ součtu muslimů ne o tom, zda se k islámu hlásí či nikoliv, nebo provádějí náboženskou praxi či nikoliv. Podobný odhad byl uskutečněn i u dat o počtu cizinců na území České republiky v roce 2009, kdy Český statistický úřad dospěl

---

⁷⁰ AMBROS, Pavel, Laurent BASANESE, Bert BROECKAERT, et al. *Europe and Islam: collective monograph.*, 2017, s. 162-169

⁷¹ AMBROS, Pavel, Laurent BASANESE, Bert BROECKAERT, et al. *Europe and Islam: collective monograph.*, 2017, s. 162-169

⁷² TOPINKA, Daniel. *Muslimové v Česku: etablování muslimů a islámu na veřejnosti.* 2016, s. 31

k číslu 19 100 muslimů. Nárůst tedy byl oproti roku 2005 odhadem o 7 900 osob (41%) více. K datu 31. 12. 2013 činil odhad 22 280 osob. Nárůst již nebyl tak vysoký jako v dřívějším období, ale kopíroval stabilizaci celkového počtu cizinců u nás.⁷³

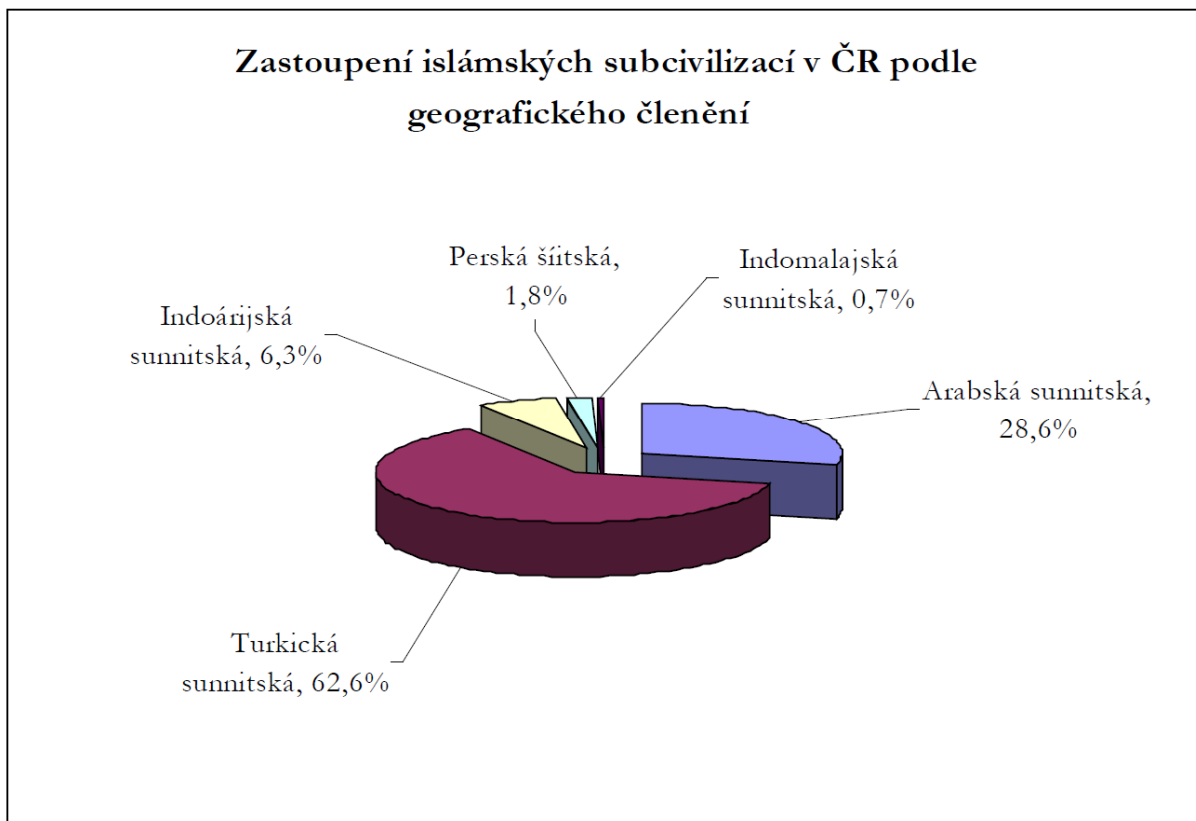
Pokud budeme vycházet z dat o celkovém počtu cizinců na území České republiky a pokud bereme v potaz geografické členění světa islámu, dojdeme k závěru, že dominantní skupinou jsou turkické sunnitské (Turecko), která je zastoupena asi ze dvou třetin. Zhruba čtvrtina muslimů patří k části arabské sunnitské (Sýrie, Irák, Jordánsko, Libanon, Palestina). Ani desetiprocentní zastoupení nedosahuje skupina muslimů indomalajské sunnitské, perské šíitské (Irán), indoárijské sunnitské. Tyto odhady naznačují heterogenitu muslimského pole, což vychází i z výsledků kvalitativního výzkumu mezi muslimy.⁷⁴

---

⁷³ TOPINKA, Daniel. *Muslimové v Česku: etablování muslimů a islámu na veřejnosti*. 2016, s. 32

⁷⁴ TOPINKA, Daniel. *Muslimové v Česku: etablování muslimů a islámu na veřejnosti*. 2016, s. 36

Obr. 3: Zastoupení islámských subcivilizací v ČR podle geografického členění⁷⁵

5.3 Islamofobie

Termín se začal používat v evropském prostředí kolem roku 1998 a ustálil se i v českém prostředí. Současné používání slova islamofobie je důsledkem přistěhovalectví v Evropě a dále ožehavých otázek, které se dotýkají muslimské menšiny jednotlivých evropských zemí.⁷⁶ Islamofobie je uváděna ve zprávách, které vychází z prostředí institucí, které se zabývají bojem s rasovou diskriminací. Zpráva Evropského střediska pro sledování xenofobie a rasismu uvádí, že muslimové v Evropě se setkávají s diskriminací v oblasti bydlení, zaměstnávání a vzdělávání. Pokud se budeme zabývat islamofobií a překážkami, které mohou být muslimům kladeny ze stran většinových společností, pak je nutné zmínit, že zájem určitých fragmentů

⁷⁵ *Integrační proces muslimů v České republice - pilotní projekt* [online]. 2006/2007. Ostrava: Very Vision [cit. 2019-04-06]

⁷⁶ MENDEL, Miloš, Bronislav OSTŘANSKÝ a Tomáš RATAJ. *Islám v srdci Evropy: vlivy islámské civilizace na dějiny a současnost českých zemí*, 2007, s. 154

komunit o zapojení do hlavního toku společnosti je mizivý. Proč mají být muslimové součástí té dané společnosti, když jejich standardy a hodnoty nejsou pro ně akceptovatelné? Kde jsou meze k překonání různosti zájmů a jak mají být sociální aktéři motivováni k akceptaci společného zájmu? Odpovědi na tyto otázky bude hledat naše budoucnost.⁷⁷

Islamofobie souvisí s různými hnutími vedenými proti přívržencům islámu. Dle souhrnné situační zprávy za 1. čtvrtletí roku 2019 o projevech extremismu a předsudečné nenávisti, které vydalo Ministerstvo vnitra České republiky Odbor bezpečností politiky, je uvedeno, že Česká republika eviduje první odsouzený případ za dokonaný teroristický čin. Toho se dopustil nejmenovaný odsouzený J. B., když pokácel stromy na železniční trati ve středních Čechách se záměrem vykolejit vlak. Na místě rozházel letáky a odpovědnost za tento čin se snažil připsat muslimským imigrantům. Dále na různých místech v Čechách propagoval letáky s výhružnými texty. Tyto texty měly vyvolat dojem, že jejich autorem je imigrant vyznávající extrémistickou formu islámu. Uvedený teroristický čin naštěstí neměl fatální následky. Během soudního líčení vyšly najevo vazby na hnutí Svoboda a přímá demokracie, ke kterému se odsouzený prokazatelně hlásil. Odsouzený J. B. nebyl muslim.⁷⁸

Hojně diskutovaná uprchlická krize, která expandovala v roce 2015 ve Střední Evropě, se České republiky dosud příliš nedotkla, zčásti i proto, že politická elita visegrádského regionu odmítla přidělový systém stanovený Evropskou unií.⁷⁹ Česká většina nemá osobní zkušenosti s muslimskou menšinou, čehož využila řada politiků ke snadné podpoře svých stran a hnutí.⁸⁰ Odpůrci islamizace se nestavěli kladně k solidaritě vůči uprchlíkům z muslimských zemí.⁸¹

---

⁷⁷ *Integrační proces muslimů v České republice - pilotní projekt* [online]. 2006/2007. Ostrava: Very Vision

⁷⁸ Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor bezpečností politiky, *Projevy extremismu a předsudečné nenávisti, Souhrnná situační zpráva 1. čtvrtletí roku 2019 ze dne 23.4.2019*. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ctvrtletni-zpravy-o-extremismu-odboru-bezpecnostni-politiky-mv.aspx>

⁷⁹ *Role médií, novinářů a propagandy v uprchlické „krizi“ (Let's name it)*. Dostupné z: https://www.opu.cz/wp-content/uploads/2017/01/Konference-m%C3%A9dia-a-uprchl%C3%ADci-v-%C4%8CJ-Praha-26-a-27-leden-2017_cz_final.pdf

⁸⁰ *Exkluzivní průzkum: Češi muslimy neznají, v rodině ani domě by je nechtěli*. IDNES [online]. [cit. 2019-06-01]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/exkluzivni-pruzkum-muslimove-v-cesku-median-islam.A180711_090945_domaci_hell

⁸¹ *Role médií, novinářů a propagandy v uprchlické „krizi“ (Let's name it)*. Dostupné z: https://www.opu.cz/wp-content/uploads/2017/01/Konference-m%C3%A9dia-a-uprchl%C3%ADci-v-%C4%8CJ-Praha-26-a-27-leden-2017_cz_final.pdf

6 VÝZKUMNÁ ČÁST

V teoretické části bakalářské práce byly popsány základní informace o islámu, dále byl objasněn pojem integrace. Předchozí část sloužila jako teoretický podklad k realizování výzkumu, kterému se následující část věnuje. V empirické části bakalářské práce jsou nejdříve uvedeny metodologické postupy, pak cíle a v samém závěru analýza a zpracování dat.

Integrace muslimů je v současné době jedním z velmi diskutovaných témat přinášejících mnoho nezodpovězených otázek, zejména na evropském kontinentu. Bakalářská práce se zabývá integrací muslimů žijících v České republice ve vztahu k dodržování tradic, které si muslimové přinášejí ze svých zemí původu a se kterými se setkávají v České republice. Dále se zabývá důvody jejich přistěhování se do České republiky.

6.1 Kvalitativní výzkum

S ohledem na zkoumanou problematiku byl zvolen kvalitativní výzkum. Za kvalitativní výzkum se považuje jakýkoliv výzkum, jehož výsledků se nedá dosáhnout za pomoci statistických procedur či jiných způsobů kvantifikace. Jedná se o výzkum, který se týká života lidí, jejich chování a vzájemných mezilidských vztahů.⁸²

Na začátku kvalitativního výzkumu si výzkumník zvolí téma a otázky, které v průběhu může dále blíže specifikovat či doplňovat. V průběhu výzkumu si výzkumník veškeré doposud zjištěné informace analyzuje, a to je pro samotného výzkumníka značně časově náročné včetně sběru veškerých dat. Je na autorovi výzkumu, aby si určil místo, zkoumané jedince, které v různých časových úsecích sleduje a monitoruje za účelem svého výzkumu. Takto získané informace a poznatky se v prováděném výzkumu postupně shromažďují a následně probíhá jejich analýza a konečné vyhodnocení. Je na úvaze autora výzkumu, jak k získaným datům přistupovat, a to z toho pohledu, zda jsou důležité tyto data či naopak jsou pro daný výzkum pouze okrajové. Závěrečná zpráva by měla obsahovat značně podrobný popis místa, kde byl výzkum prováděn, citace z prováděných rozhovorů a poznámky, které byly výzkumníkem zaznamenány během výzkumu. Ustálenou praxí je, že autor výzkumu své závěry dané práce konzultuje s jedinci, se kterými na výzkumu spolupracoval.

---

⁸² STRAUSS, Anselm L. a Juliet CORBIN. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. 1999, s. 10

Kvalitativní výzkum má své pozitivní i negativní stránky. Mezi pozitiva výzkumu patří především to, že samotný předmět výzkumu, tzn. daný jedinec, je sledován ve svém přirozeném prostředí, což je značně důležité pro pochopení jeho vazeb, případně jeho vzájemných vztahů v prostředí, ve kterém žije. Jako nevýhody kvalitativního výzkumu lze spatřovat fakt, že informace takto získané nemusí být vždy generalizované na celé obyvatelstvo či jiné prostředí. Současně v tomto výzkumu lze těžko provádět testování nejrůznějších hypotéz nebo teorií. Další nevýhodou kvalitativního výzkumu je časová náročnost získávání dat a stejně pak jejich náročná analýza z hlediska cíle výzkumu. V neposlední řadě je nutné také uvést, že takto získaná data mohou být ovlivněna i samotným výzkumníkem.⁸³

6.2 Cíl výzkumu

S ohledem na skutečnost, že problematika integrace muslimů je velmi složitá a rozsáhlá, zaměřuje se práce pouze na vybrané aspekty integrace, a to na strukturální a kulturní. V oblasti strukturální dimenze je výzkum zaměřen na důvody přistěhování se do České republiky a na pracovní náplň muslimů zde žijících. V kulturní dimenzi je výzkum zaměřen na dodržování islámských tradic v České republice a na postoj muslimů k vánočním a velikonočním svátkům.

Cílem této bakalářské práce je zjistit, jaké byly důvody muslimů pro jejich přistěhování se do České republiky a do jaké míry dodržují tradice islámu v souvislosti s integrací do české společnosti.

6.3 Výzkumné otázky

Základní výzkumná otázka zní:

„Jaký dopad má pro muslimy přistěhování se do České republiky na jejich osobní život ve spojitosti s dodržováním tradic islámu?“

Vedlejší výzkumné otázky:

- Co bylo pro muslimy hlavním důvodem (impulzem) pro opuštění rodné země? Uvažují muslimové o pobytu v České republice natrvalo?

---

⁸³ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2012, s. 49-51

- Jaká je pracovní náplň muslimů žijících v České republice?
- Jak vnímají muslimové dodržování tradičního odívání muslimských žen žijících v České republice?
- Jaké tradice dodržují muslimové žijící v České republice?
- Jaký mají postoj muslimové žijící v České republice k vánočním a velikonočním svátkům?⁸⁴

6.4 Polostrukturovaný rozhovor

Rozhovor je nejvíce používaná metoda u kvalitativního výzkumu při sběru dat. Díky rozhovoru je možno zachytit výpovědi jedinců v přirozené podobě.

Při polostrukturovaném rozhovoru je důležitá orientace výzkumníka ve zkoumaném jevu a prostředí. V rozhovoru je ze strany výzkumníka nutné sestavit osnovu s určitým okruhem otázek. Stanovené otázky mají být srozumitelné, otevřené a neutrální pro respondenta. Je doporučováno nejdříve pokládat otázky nenáročné a postupně podávat otázky těžší, abychom se dobraly zkoumanému problému. Výzkumník by měl před dotazovaným jevit zájem o jeho odpovědi, a pokud se dotazovaný od otázek v průběhu rozhovoru vzdaluje, je na dotazovaném, aby se zpět vrátil k řešenému problému. Pokud výzkumník potřebuje k získání informací více odpovědí, může následně využít doplňujících otázek. Výzkumník na začátku rozhovoru musí respondenta seznámit s důvěrností výzkumu a jeho absolutní anonymitou.⁸⁵

Respondentům byly položeny tyto otázky:

1. Co bylo pro Vás hlavním důvodem (impulzem) pro opuštění rodné země?
2. Kde nyní pracujete? Jak se vyvíjela Vaše pracovní kariéra od počátku Vašeho pobytu v České republice?
3. Uvažujete v budoucnu o návratu do své rodné země? (krátká, střední, dlouhá doba)
4. Dodržujete v České republice tradice, které jsou běžné v muslimských zemích, a to zvláště při narození dítěte, svatbě či pohřbu?
5. Dodržujete vánoční a velikonoční svátky v České republice?
6. Dodržujete Vy/Vaše manželka tradiční muslimské odívání?

⁸⁴ Muslimové byli dotazováni na velikonoční a vánoční svátky, které většina Čechů slaví.

⁸⁵ ŠVARÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 2014, s. 159-180

6.5 Výběr respondentů

Respondenti byli pro kvalitativní výzkum vybráni záměrně. K získání respondentů byla použita metoda sněhové koule, která se užívá u obtížně dostupných populací. „V principu je tato metoda založena na kombinaci účelového výběru a prostého náhodného výběru.“⁸⁶ Proces výběru započal při využití autorčinných kontaktů v muslimské komunitě. Muslimové jsou uzavřená komunita a osloveno bylo metodou sněhové koule deset muslimů, z toho dvě ženy razantně odmítly jakoukoliv spolupráci. Osloveni byli muslimové z Brna a z Prahy.

Pro účely výzkumu byli respondenti vybráni na základě těchto kritérií:

- Místo narození je mimo Českou republiku.
- V České republice pobývají minimálně jeden rok.
- Jejich věk je v rozmezí mezi 30 - 65 lety.
- Jejich náboženské vyznání je islám bez ohledu na to, zda jsou vyznavači šíitské nebo sunnitské větve islámu.

S ohledem na anonymitu byla záměrně pozměněna jména respondentů. Pro lepší seznámení je dále uvedena jejich stručná charakteristika:

1. Abdula, 58 let, narodil se v Sýrii, vyznává sunnitskou větev islámu, žije v České republice 15 let a místem pobytu je Praha.
2. Samír, 55 let, narodil se v Alžíru, vyznává sunnitskou větev islámu, žije v České republice 22 let a místem pobytu je Brno.
3. Jakub, 45 let, narodil se v Libyi, vyznává sunnitskou větev islámu, žije v České republice 10 let a místem pobytu je Praha.
4. Muhammad, 48 let, narodil se v Egyptě, vyznává sunnitskou větev islámu, žije v České republice 13 let a místem pobytu je Praha.
5. Fátima, 38 let, narodila se v Dagestánu, vyznává sunnitskou větev islámu, žije v České republice 8 let a místem pobytu je Praha.
6. Israfil, 45 let, narodil se v Iráku, vyznává šíitskou větev islámu, žije v České republice 8 let a místem pobytu je Praha.
7. Mustafa, 35 let, narodil se v Egyptu, vyznává sunnitskou větev islámu, žije v České republice 5 let a místem pobytu je Brno.

---

⁸⁶ MIOVSKÝ, Michal: Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Grada 2006.

6.6 Etická otázka

Všechny rozhovory byly realizované po předchozí domluvě a za souhlasu respondentů. Respondenti byli informováni o tématech rozhovoru a o cílech výzkumu, kdy byli ujištěni, že rozhovory budou využity pouze pro účely analýzy této bakalářské práce. Okruhy otázek byly respondentům předloženy a na dotazy respondentů bylo zodpovězeno v průběhu rozhovoru. Respondenti byli ujištěni, že jejich jména zůstanou v anonymitě.

6.7 Získávání dat

Všichni respondenti byli seznámeni s obsahem bakalářské práce. Dvě ženy, které odmítly rozhovor uskutečnit, přičemž své rozhodnutí odůvodnily osobními pohnutkami a také zaneprázdněním.⁸⁷

Jeden rozhovor trval přibližně hodinu. Uvedený čas ovšem nezahrnuje dobu pro získávání kontaktu, objasnění pravidel a dále čas, který byl strávený debatami před a po uskutečnění rozhovoru. Rozhovory probíhaly na přání respondentů v domácím prostředí. Pouze jeden rozhovor se uskutečnil v kavárně v Olomouci, a to s ohledem na velké pracovní vytížení respondenta, který se zrovna vracel z pracovní cesty.

---

⁸⁷ Jedna žena řekla: *“Počkejte na manžela, až se vrátí z Dagestánu, on Vám rozhovor poskytne.”*

6.8 Rozhovory

S odkazem na zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů, jsou osobní údaje a jména respondentů záměrně změněny.

Po skončení sběru dat od respondentů, které byly zapisovány pečlivě a doslovně na vytisknuté předem připravené papírové archy vlastní rukou, byla sebraná data převedena do psaného záznamu. Tyto záznamy byly podkladem k následující analýze. Rozhovory proběhly v českém jazyce.

6.9 Charakteristika respondentů

Stručná analýza rozhovorů s respondenty:

6.9.1 Abdula, Sýrie

Abdula (58 let) žije v Praze a pochází ze Sýrie. Do České republiky se přistěhoval, aby tu založil cestovní kancelář. Jelikož v České republice již měl zázemí v podobě přátel, neuvažoval o žádné jiné evropské zemi, kam by se přesídlil. Uvedl, že začátky pro něho byly těžké, zpočátku to byla jazyková bariéra, ale přátelé mu byli nápomocni. Volný čas tráví většinou s rodinou a přáteli. Na české populaci mu vadí mezilidské vztahy, proto neuvažuje o setrvání v České republice natrvalo. Má jednu ženu ze Sýrie a společně mají pět dětí. Manželka nepracuje, stará se o děti. Dodržuje muslimské tradice, uvedl, že při narození prvního syna udělal velikou oslavu, na kterou přišlo 900 pozvaných hostů. Všichni synové mají provedenu obřízku. Svoji ženu nadmíru oslavoval pro její krásu a sdělil, že muslimské ženy mají mnohem lepší postavení než české ženy. Odůvodnil to tím, že jeho žena nemusí pracovat.

6.9.2 Samír, Alžírsko

Samír (55 let) přijel do České republiky za prací, později se zde oženil se svojí manželkou, která byla Češka a kterou po příjezdu z Alžírsku potkal v České republice. S ní má syna, ale v Alžírsku má ještě jednoho syna. V Brně má restauraci a obchod. Manželka se stala muslimkou po narození syna. Synovi hned po narození byla provedena obřízka. Jméno syna je Radovan, toto jméno vybírala manželka. Manželku na muslimskou víru nenutil, konvertovala dobrovolně. Neměl žádný problém přicestovat do České republiky, jelikož měl dostatek finančních

prostředků. Pětkrát denně se nemodlí, cestu do Mekky vykonal v roce 2009. Uvedl, že měl v minulosti problém s nacionalisty.

6.9.3 Jakub, Libye

Jakub (45 let) přicestoval do České republiky, protože měl zde své přátele, kteří mu dopomohli na začátku s podnikáním. Má v Praze svůj obchod s potravinami a masem. Jakub má dvě manželky, které si přivedl z Libye, s jednou má tři děti a s druhou má dvě děti. Každá žena má v Praze své vlastní bydlení, děti mezi sebou jsou všichni kamarádi a manželky také, ale málo se potkávají. Pro každou ženu má stejný čas a také pro každou ženu má stejné peníze. Na otázku, kterou ženu více miluje, odpověděl: *“Tu, která se o mě snaží více pečovat.”* Dále s úsměvem uvedl: *„Moje ženy si jenom užívají a já jen otročím.“* Tradice muslimů dodržuje, jeho synové mají jména po svatých, a to Jakub a Muhammad.

6.9.4 Muhammad, Egypt

Muhammad (55 let) pobývá v České republice již 13 let, důvodem k pobytu v České republice byla práce a lepší pracovní příležitosti než v Egyptě. O České republice slyšel od svých přátel a jejich zkušenosti byly vesměs pozitivní. Má tři děti, dcera ještě chodí do školy a dva synové již zde pracují. Jména pro své děti vybíral společně se svojí manželkou po rodičích či prarodičích. Do České republiky přicestoval s dětmi a manželkou. Tradice muslimů dodržují, věří v Boha Alláha.

6.9.5 Fátima, Dagestán

Fátima (38 let) se do České republiky přistěhovala do Prahy kvůli dětem, aby měli lepší vzdělání. Jako největší překážku k začlenění se do české společnosti vnímá jazykovou bariéru, musela se naučit mluvit česky a to alespoň na nějaké základní úrovni. Má dvě děti, nepracuje, plně ji živí manžel, který za ní v pravidelných intervalech přijíždí. Má totiž ještě druhou manželku, která žije ve Švýcarsku, a s ní má čtyři děti. S druhou ženou svého muže se nestýká, stýká se společně pouze s jejími dětmi. Jméno pro své děti vybrala po manželových rodičích, má syna a dceru. Navštívila se svým manželem posvátnou Mekku. Byl to pro ni velký zážitek.

6.9.6 Israfil, Irák

Israfil (45 let) vyznává ší'itskou větev islámu. Do České republiky přijel za prací, za lepší životní úroveň. Později za ním přicestovala i manželka s dětmi. Koupil dům v Praze, kde má obchod s masem. Měl zde své kamarády, proto pro něho nebylo těžké se v Česku usídlit a začít pracovat. S životem v České republice je spokojen, cítí se zde dobře a v bezpečí.

6.9.7 Mustafa, Egypt

Mustafa (35 let) se seznámil s českou turistkou, která byla na dovolené v Egyptě. Zamiloval se do ní a tak konstatoval, že do České republiky ho přivedla láska. Neměl v úmyslu z Egypta emigrovat, ale kvůli zamilovanosti do Čechy, tak učinil. Manželka se po narození syna stala právoplatnou muslimkou. Má dvě děti, oba jsou synové a po narození jim byla provedena obřízka. Uvedl, že na jejich jménech se s manželkou shodli, jmenují se Musa a Jakub. Jména vybírali podle svatých jmen. Mustafa kriticky hodnotí vztahy mezi Čechy. V Brně má svůj vlastní obchod, ve kterém prodává orientální potraviny.

6.10 Zpracování dat

V této části bakalářské práce jsou analyzovány rozhovory, které byly postupně realizovány s účastníky výzkumu. Cílem určené analýzy bylo získat a interpretovat odpovědi, které byly zjištěny během polostrukturovaných rozhovorů. Pro vyhodnocení dosažených dat byla použita interpretativní fenomenologická analýza.

IPA - interpretativní fenomenologická analýza dle Řiháčka⁸⁸ pomáhá detailně prozkoumat, jak člověk utváří význam své zkušenosti a jaký význam této zkušenosti jedinec přisuzuje v určitém prostoru a čase.

Počátky interpretativní fenomenologické analýzy jsou datovány k 90. letům 20. století a většinou jsou spojeny s psychologíí zdraví. Tato metoda byla vyvinuta v reakci na získání nového fenomenologického přístupu, který je dostupný i výzkumníkovi, aniž by měl filosofické znalosti. V současnosti se mimo jiné používá v oblasti psychoterapie a psychologie. Pomocí IPA metody výzkumník detailně prozkoumává člověka a jeho zažité zkušenosti. Je důležité

---

⁸⁸ ŘIHÁČEK, Tomáš, Ivo ČERMÁK a Roman HYTYCH. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. 2013, s. 9

respondentovi poskytnout dostatek volnosti a prostoru, aby výzkumník mohl vést rozhovor směrem, který je pro něj významný. Svoji roli zde sehrává i to, že v interpretaci se odráží i výzkumníkovy osobní zkušenosti a náhled na svět.

IPA analýza se opírá o tři zdroje – hermeneutiku, fenomenologii a idiografický přístup.

V IPA je hermeneutický základ tvořen na základě porozumění respondenta se zkoumaným jevem a následnými svými zkušenostmi s daným fenoménem. Současně se výzkumník snaží o to, aby respondentovi porozuměl, jak dospívá k tomuto porozumění.

Fenomenologický základ spočívá ve vlastní zkušenosti výzkumníka se zkoumaným jevem. Osobní výzkumníkovy zkušenosti jsou nutné k tomu, aby pochopil a dokázal zformulovat zkušenosti významné pro respondenta.

Idiografický přístup je přístupem směřující na konkrétního respondenta, který prožil danou, výzkumníkem, zkoumanou zkušenost. V IPA to značí, že výzkumník přestane klást otázky až poté, co porozumí plně respondentovi.⁸⁹

Výsledky analýzy dle jednotlivých výzkumných otázek budou rozděleny do jednotlivých podkapitol.

Z rozhovorů budou vybrány nosné pasáže a zpracována data do obecnějších celků. Jde o proces kódování. „*Kódování je přiřazování klíčových slov či symbolů k částem textu tak, aby byla umožněna snadnější a rychlejší práce s těmito částmi a bylo možné prostřednictvím kódů kdykoli snadno pracovat s většími významovými celky. Proces kódování je de facto procesem identifikace a systematického označování významových celků dle vytvořených kategorií.*“⁹⁰ Následuje propojování dat, kódů a vytváření trsů, kategorií. Komentování a doplňování dat. Vyvození závěrů a verifikace: ověřování platnosti. Budování teorií.

„*Deskriptivní přístup ke kvalitativní analýze je ve svém užším pojetí založen na předpokladu, že proces utřídění, klasifikace a deskripce jsou samy o sobě analytickým postupem a hlubší analýza kvalitativních dat jdoucí za tyto fáze je příliš spekulativní.*“⁹¹ Ale lze to pojímat jako první stupeň analýzy, při kterém se vytvářejí trsy, nebo také skupiny podobných jednotek, překryvů.

---

⁸⁹ ŘIHÁČEK, Tomáš, Ivo ČERMÁK a Roman HYTYCH. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. 2013, s. 9-25

⁹⁰ MIOVSKÝ, Michal: *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Grada 2006, s. 219

⁹¹ MIOVSKÝ, Michal: *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Grada 2006, s. 220

6.11 Výsledky analýzy

6.11.1 Co bylo pro muslimy hlavním důvodem (impulzem) pro opuštění rodné země?

Uvažují muslimové o pobytu v České republice natrvalo?

Abdul uvedl: „V Česku jsem měl přátele, kteří mi nabídli, zda tu nechci za nimi přijet, tak jsem přijel i se svoji ženou a dětmi kvůli lepší práci a lepšímu životu.“ Obdobně sdělil i Samír, že přijel za prací: „Prvotně jsem přijel do České republiky za prací, později jsem se oženil s Češkou, kterou jsem potkal v Česku.“ Oba jako hlavní důvod uvedli to, že se v Česku snáze najde lépe placená práce. U Fátimy šlo primárně o jiné důvody. Ta sdělila: „Dlouho jsme se s manželem rozhodovali, kde budou naše děti studovat. Protože manžel měl kontakty v Česku, tak naše volba byla jasná. Naše děti studovaly střední i vysokou školu v Praze na anglické škole.“ Primárně změnili místo svého bydliště z důvodu nalezení lepšího místa pro studium dětí.

Třetím rozpoznávaným důvodem k migraci bylo navázání vztahu. Mustafa řekl: „Seznámil jsem se s turistkou – Češkou, která byla na dovolené v Egyptě, a já jsem za ní přijel do Česka. Do Česka mě přivedla láska.“ U těchto všech respondentů je patrné, že je do České republiky přilákalo něco, co je zde lepší, tedy nějaká přitažlivost tzv. Pull faktor. Jde o „...relativně příznivější podmínky v cílové zemi (mnoho pracovních příležitostí, dostupnost přírodních zdrojů, příznivé podnebí, lepší zdravotnické služby, politická svoboda).“⁹² Česká republika je pro muslimské emigranty přitažlivá, a to z důvodu zlepšení kvality jejich životů.

Další tři respondenti, kterými jsou Jakub, Muhammad a Israfil, primárně uváděli podobně, že v jejich rodné zemi není tak dobře, Jakub např. řekl: „...chtěl jsem mít lepší život, lepší peníze, v Libyi není tak dobře jako tady.“ I Muhammad si postěžoval na těžký život v rodné zemi: „U nás je moc těžko, tolik peněz bych nevydělal, jako vydělám tady.“ Israfil si byl také vědom ekonomických těžkostí ve své zemi a řekl: „Svoji rodnou zemi jsem opustil kvůli lepším finančním podmínkám v České republice. V Iráku bych se tak dobře neměl.“ Faktorem pro emigraci je v těchto případech především tzv. Push faktor. „Push faktory jsou zejména nepříznivé ekonomické, sociální, environmentální a demografické podmínky v zemi (například nedostatek ekonomických příležitostí, špatné zdravotnictví a vzdělání, vysoký populační růst a hustota obyvatelstva, politické represe, přírodní katastrofy, sucho).“⁹³

---

⁹² <https://www.encyclopediaofmigration.org/teorie-push-pull/>

⁹³ <https://www.encyclopediaofmigration.org/teorie-push-pull/>

Oslovení muslimští imigranti jako hlavní faktor k emigraci uvedli ekonomickou situaci ve své zemi. Ani jeden z respondentů nehovořil o nedostatku svobody, pronásledování, či válečném stavu ve své zemi.

Všichni oslovení respondenti opustili svou rodnou zemi dobrovolně a migrace jim nebyla vnucena, ale jednalo se o vědomí a svobodný akt. „*Vnucená migrace vyjadřuje nerovné mocenské vztahy mezi lidmi. Do nedobrovolné migrace spadá i tzv. vynucená migrace, která může nastat v důsledku nejrůznějších nepříznivých environmentálních ohrožení. Z časového hlediska členíme migraci na permanentní a dočasnou.*“⁹⁴ Zde je zajímavé, že Israfil opustil svou zemi z důvodu špatných ekonomických podmínek v Iráku, ale také uvedl, že jeho imigrace do České republiky je pravděpodobně pouze dočasná: „*Ano, uvažuji o návratu do rodné země, v budoucnu určitě ano*“.

I Abdul život v Česku vnímá jako dočasnou etapu svého života a řekl: „*Uvažuji vrátit se do Sýrie, nechtěl bych tu napořád zůstat. Nelíbí se mi vztahy v Česku. Pokud mám peníze, každý mě má rád, mám kamarády, pokud budu starý, budu mít pouze rodinu, a to je málo. Chci mít sousedy, kamarády a spolehlivé lidi kolem sebe. I do kostela lidi nechodí. A to je nejhorší pro lidi, když jsou nevěřící.*“ Česká republika tedy naplnila jeho očekávání lepšího ekonomického zázemí, avšak není spokojeno chováním lidí ve svém okolí.

Permanentně by v ČR chtěl zůstat Jakub a Muhammad. Jakub se nechce vracet do horšího ekonomického prostředí: „*Pokud se bude obchodu dobře dařit, o návratu do rodné země neuvažuji.*“ Stejně to vnímá i Muhammad: „*Chci žít v České republice a nechci zatím nic měnit.*“ Ostatní respondenti o situaci buď ještě nepřemýšleli, nebo ještě nejsou rozhodnutí. Fátima je rozhodnuta se přizpůsobit přáním a potřebám dětí: „*Uvidím, jak budou chtít děti.*“ Samír ještě neví a neuvažuje o tom, Mustafa o tom také ještě nepřemýšlel.

Zajímavé je, že všichni z respondentů chtěli do České republiky. V rámci dotazování byla totiž položena i otázka, zda měli respondenti představu o tom, do jaké jiné země v Evropě by se chtěli přestěhovat. Odpovědi byly hodně podobné. Jakub i Muhammad řekli: „*Chtěl jsem jít jen do Česka*“ a „*Věděl jsem, že chci do Česka*“. I Israfil řekl: „*Měl jsem představu, bylo to Česko...*“. I Abdul měl před svým odjezdem z rodné země jasno: „*Jenom do Česka.*“ I Fatima odpověděla: „*Jenom do Česka*“.

Nabízela se otázka, proč si všichni respondenti vybrali pouze Českou republiku jako místo pro svůj další život. Abdul uvedl: „*Měl jsem zde své přátele ...*“ I Jakub své rozhodnutí opíral o informace od svých blízkých přátel, bratrance: „*Můj bratranec Said tu se svoji manželkou žil*

---

⁹⁴ https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=71391

v Praze a měl tu obchod s potravinami.“ I Muhammad hovořil o přátelích z Egypta: „Měl jsem představu, že je tady dobré žítí, dobré obchodní podmínky. Měl jsem zde kamarády z Egypta.“ Stejný vzorec pro rozhodnutí má i Fatima: „Žili zde přátelé a od nich jsem hodně o České republice slyšela.“

Výjimku tvoří Samír, který řekl, že jej okouzila země, kterou navštívil na dovolené: „Přicestoval jsem zde na dovolenou na pár dní a tato země se mi zalíbila. Později jsem zde přijel za prací.“ A rozdílné motivy měl i Mustafa, který i jako svůj motiv uvedl lásku, oproti ostatním, kteří hledali zemi pro lepší život a finanční zajištění. Mustafa byl jediný, který zde neměl žádné známé, přátelé, nebo rodinu.

Z prvotních odpovědí tedy vyplynulo, že až na Mustafu všechny muslimské imigranty přilákala **možnost lepšího finančního zajištění a Českou republiku si vybrali také i z toho důvodu, že tu měli již své známé či příbuzné.**

6.11.2 Jaká je pracovní náplň muslimů žijících v České republice?

Z výpovědí respondentů vyplynulo, že až na Fátimu, která je v domácnosti a pečuje o děti, se všichni respondenti úspěšně ekonomicky integrovali, neboť provozují své vlastní podnikání, což odpovídá i jejich potřebě být v zemi, kde se budou mít ekonomicky lépe. Abdul založil cestovní kancelář: „Založil jsem v Praze cestovní kancelář, zaměřuji se na cizince z východu. Ti jsou většinou moji klienti. Dělán svoji práci rád a vydělávám dobrý peníze.“ Israfil a Jakub mají obchody s halal masem. Israfil řekl: „Otevřel jsem si obchod s masem - halal, košér. Obchod mi docela dobře funguje. Prodávám dobré kvalitní maso. Zákazníci jsou spokojeni. Nic vepřového a všechen dobytek správně podříznutý podle muslimských tradic a vykrvácený.“ Obdobně odpověděl i Jakub: „V Praze mám obchod s potravinami a masem. To mě i moji rodinu užíví, jsem spokojený.“

Samír je majitelem restaurace: „V Brně mám restauraci a obchod. To je pro mne zdrojem obživy. V restauraci dobře vařím, lidé se ke mně často vracejí. Jsem zato rád a mám svoji práci rád.“ Obdobně je na tom i Mustafa: „Mám obchod s orientálními specialitami, abych uživil svoji rodinu.“ Muhammad má směnárnu: „Mám tu v Praze směnárnu a vydělávám na směnárně a jde to dobře. Je tu hodně turistů, v jiném městě by to nebylo tak dobré jako v Praze.“

Muslimové muži vnímají svou roli těch, kteří mají zajistit finance pro rodinu a jsou velice iniciativní, neboť podnikají. Jediná žena z výzkumu naplňuje zase roli muslimky ženy a pečuje o děti a domácnost. O tomto se také hovoří v Koránu v sůře 4:34. „Muži zaujímají

postavení nad ženami proto, že Bůh dal přednost jednům z vás před druhými, a proto, že muži dávají z majetků svých (ženám). A ctnostné ženy jsou pokorně oddány a stráží skryté kvůli tomu, co Bůh nařídil strážít.“ K tomu Jakub uvedl: „Mám 5 dětí a 2 manželky. Pro každou ženu mám stejné peníze.“

Respondenti v tomto bodě dodržují tradice své kultury a svého náboženství, na což je zaměřena i následující otázka.

6.11.3 Jak vnímají muslimové dodržování tradičního odívání muslimských žen žijících v České republice?

Všichni dotázaní k této otázce automaticky začali hovořit o šátcích, které nosí jejich žena. Abdul řekl: *„Moje žena je moc krásná a šátek pravidelně nosí.“* I Jakub uvedl: *„Moje obě ženy oděv na hlavě nosí a předhánějí se, která má krásnější.“* I Israfil potvrdil: *„Moje žena je muslimka od narození. U nás je to zvykem nosit šátek. Má mnoho různých šátků, které si obléká a sundává si jej pouze před spaním.“* Také Fátima hovořila o šátku jako typickém pro muslimské ženy a zmínila i množství: *„Mám několik šátků. Střídám je a nosím pravidelně.“* Sámir a Mustafa sdělili, že jejich ženy šátek mají, ale pravidelně nenosí. Zajímavé je vyjádření Mustafy, že: *„Moje žena šátek nenosí, ale daroval jsem jí několik, výjimečně si ho vezme.“*

Ze sděleného vyplývá, že pod tradičním muslimským odíváním žen si respondenti představují šátek a z výpovědí vyplynulo, že je mnohdy i otázkou prestiže jich mít více a předhánět se v jejich kráse. I pro ty, kteří šátek pravidelně nenosí, je důležité jich mít více.

Srovnáme-li to s tradicí a texty Koránu, pak je nutné konstatovat, že *„Zahalené nechodily ani manželky proroka Mohameda. Tyto ženy začaly zahalené chodit až na konci svého života. Závoje nebyly pro Mohameda velkou prioritou.“*⁹⁵ V Koránu se o zahalování hovoří např. v sůře 24:31: *„A řekni věřícím ženám, aby cudně klopily zrak a strážily svá pohlaví a nedávaly na odiv své ozdoby kromě těch, jež jsou viditelné. A necht' spustí závoje své na hradra svá. A necht' ukazují své ozdoby jedině svým manželům nebo otcům...“* Islám definuje oblast ženského těla tzv. Awrah, což je část, která musí být zahalena. Jedná se o vše, kromě: *„obličej, vlasů, krku, předloktí a nohou.“*⁹⁶

Tradiční šátek není povinnost v muslimských zemích nosit, ani mužská část populace v těchto zemích toto nevyžaduje. V české společnosti se na téma, zda vyznavačky islámu

⁹⁵ <https://demokratikon.cz/2018/08/zahalovani-muslimek-ma-mnohem-hlubsi-duvody/>

⁹⁶ Z originálu: „usually appears such as the face, hair, neck, forearms and feet“ dostupné na <https://islamqa.info/en/answers/82994/womans-awrah-in-front-of-other-women-and-mahrams>

mohou nosit pokrývku hlavy, rozpoutala veřejná diskuze. Tato záležitost má náboženskou, kulturní i bezpečnostní dimenzi a je zde patrný odraz nezkušenosti české společnosti k soužití s touto menšinou a běžnou komunikací osob jiného vyznání, které nám nejsou blízké.⁹⁷

Některé muslimky vnímají nošení šátků jako výraz osobního rozhodnutí. Muslimská feministka a šéfka organizace Evropská síť muslimů, Malika Hamidi – Hosseinpour na otázku, kdy se začala zahalovat, odpověděla následovně: „V roce 2002. Bylo to velmi osobní, hluboké rozhodnutí, naprosto svobodná volba. Mému manželovi to nijak nevadí, říká, že náboženství si člověk nosí v hlavě a v srdci, a je mu fuk, jestli se zahaluji, nebo ne. Rodiče to ani neřekli, viděli, že k tomu spějí. Ráda bych ale zdůraznila, že pro mě je muslimka, která se zahaluje, stejně dobrá jako ta, která to nedělá. Nejde o to, co má na sobě, ale co má v sobě.“⁹⁸

Nošení šátků tedy není součástí islámského náboženství, jde spíše o odlišení od ostatních. Šátek také může odkazovat na společenské postavení, což potvrzují výpovědi respondentů, kteří zmiňovali, že jejich žena má více šátků, popř. že mají krásné šátky. Obdobný přístup lze spatřovat v českém nošení krojů, kdy bohatost kroje odkazovala na bohatost daného regionu, a také na příslušnost k určité komunitě, tedy sociální status a identifikace společenství.

6.11.4 Jaké tradice dodržují muslimové žijící v České republice?

Respondenti se shodně u této otázky vyjádřili k tématu mužské obřízky. Je pro ně běžná a tuto tradici dodržují. Objevila se v odpovědích všech dotázaných. Abdul: „Synové mají obřízku.“ Samír: „Když se narodil syn, krátce po narození mu byla v nemocnici v Brně provedena obřízka. Chtěl jsem to, manželka se trochu bála, ale není se čeho bát, mám ji já, je to naše tradice. Udělali jsme velkou oslavu. Do ucha šeptal kněz synovi modlitby.“ Jakub: „Synové mají obřízku, narodily se v Libyi. Kdyby se mi tu v Česku narodilo další dítě a byl to syn, nechám mu v Praze v nemocnici udělat taky obřízku.“ Muhammad: „Moji synové mají obřízku, to je jasné. Neznám muslima, který by obřízku neměl.“ Fátima: „...syn má obřízku a dělali jsme velkou oslavu při narození dítěte mé sestry, porodila tady v Česku.“ Israfil: „Ano dodržuje, mám dvě dcery, u dívek obřízku neděláme, pouze u synů, a syna zatím nemám.“ Mustafa:

---

⁹⁷ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. 2014, s. 229

⁹⁸ FROUZOVÁ, Magdaléna. *Mříže v ráji: muslimské ženy v Evropě*. 2006, s. 131

„V Brně byla synům pod lékařským dohledem provedena obřízka. Při obřízce je velká slavnost a příbuzenstvo a kamarádi dávají dítěti dárky a peníze. Hlavně peníze.“

Je patrné, že obřízka u chlapců a oslava při této příležitosti dominuje v tradicích respondentů, neboť odpovědi obsahovaly k tomuto tématu nejvíce informací. Samír, Muhammad, Israfil a Mustafa ještě z tradic zmínili úmrtí blízké osoby a přechodové rituály spojené se smrtí.

Samír zmínil: *„Na pohřeb, pokud umře nějaký můj příbuzný v Alžírsku, musím letět. Je to moje povinnost. Tak to cítím. Pokud by byla svatba a měl něco neodkladného, můžu se jí neúčastnit, ale na pohřeb ne, tam musím jet. Pohřeb trvá 40 dnů.“* I Mustafa uvedl pohřeb jako důležitý: *„Pokud nějaký příbuzný v Egyptě zemře, hned tam letím. U nás je to skoro povinnost, tak to cítím.“* Obdobně uvedl i Muhammad: *„Když zemřel můj kamarád, tak jej pochovali v Česku na Olšanském hřbitově v Praze, kde je místo pro muslimy. Vykope se jáma, do té se dá tělo v plátně, a zasypává se hlínou.“* Také Israfil podnikl dlouhou cestu na pohřeb příbuzného: *„Tu v Česku nezemřel žádný můj příbuzný, zemřel můj strýc, tak jsem letěl do Iráku, tam s pohřbem dodržujeme všechny tradice, pohřbíváme do plátna. Pohřeb bývá většinou ten den, kdy člověk zemře. Pokud zemře pozdě odpoledne či večer, pohřbíváme druhý den.“*

V odpovědích se ještě objevila pomoc starším lidem, které zmínil Israfil: *„Za tradici považuji i to, že si vážím starších lidí. Nemůžu projít kolem něho, aniž bych mu nepomohl třeba s taškou.“*

Muhammad ještě hovořil o své svatbě jako tradici: *„Svatbu jsem měl s mojí ženou velkolepou, měli jsme 700 hostů, manželku mi vybrali rodiče a vybrali dobře.“*

V tématu tradice se tedy na prvním místě objevila **obřízka chlapce, pohřeb a dále pomoc starším lidem a také svatba**. Podle respondentů se rodinných slavností, jako je pohřeb, obřízka, svatba zúčastňují celé klany příbuzenstva. Toto svědčí o pevných vztazích rodiny. Dalším prvkem upevňování vztahů je to, že nově narozený člen rodiny v mnoha případech dostává jméno po dědečkovi nebo babičce, či svých rodičích.

V českém chápání se za úzkou rodinu považuje otec, matka a děti, kdežto rodina v islámském chápání je rodina velmi široká čítající stovky lidí (dědečkové, babičky, bratřenci, sestřenice, strýcové, tety, atd.).

Hlavou rodiny u muslimů je otec, strýcové a ostatní další mužští příbuzní. Od snach, které jsou do rodiny přivdány, je očekáváno zajištění kontinuity rodiny po mužské linii, soudržnost

a harmonie rodiny. Dítě je vychovááno zpravidla v soužití celé velkorodiny. Výchova není pouze v kompetenci matky.⁹⁹

Podle Williama J. Gooda¹⁰⁰ je rodinný život relativní vyloučení širšího okruhu příbuzných z každodenních aktivit manželského páru a jejich dětí, jež zakládá jistou autonomii manželské rodiny. Takto je charakterizován podle Gooda rodinný život v západních společnostech¹⁰¹

Giddens¹⁰² definuje rodinu, jako skupinu lidí, mezi nimiž existuje příbuzenský vztah, kde dospělé osoby ručí za výchovu dětí. Následně uvádí, že sociologové a antropologové ve společnosti označují rodinu za nukleární. Takovouto rodinu žijící dohromady v jedné společné domácnosti tvoří manželé, jejich děti vlastní, či adoptivní.

Respondenti mužského pohlaví, se kterými byl prováděn výzkum, tvrdí, že jejich manželky, které konvertovali k islámu, po tomto aktu plně dodržují muslimské tradice a zvyklosti.

6.11.5 Jaký mají postoj muslimové žijící v České republice k vánočním a velikonočním svátkům?

Jakub a Fátima razantně odmítli, že by slavili Vánoce, nebo Velikonoce. Jakub uvedl, že by to byl hřích: „*Neslavíme Vánoce ani Velikonoce, je to hřích pro muslimy. Pro muslimy je hřích slavit něco, co není muslimského a nevychází to z muslimské víry. Uznáváme Ježíše, uznáváme ho jako proroka, co se týče křesťanských svátků, tak ty neslavíme.*“ Fátima řekla: „*Ne tyto svátky neslavíme, v tuto dobu odjíždíme do rodné země.*“

Ostatní respondenti připustili, že Vánoce slaví, či začali slavit, ale pouze z důvodu toho, že chtěli udělat dárky radost dětem. Což dokládá výpověď Abdula: „*Ano, Vánoce slavíme nebo jsme začali slavit kvůli dětem.*“ Samír se k tomuto přidal: „*Ano Vánoce slavíme, manželka je slavila se svoji českou rodinou, tak kvůli synovi to slavíme. To víte, dítě chce dáreček. Kostely ovšem nenavštěvujeme.*“ I Muhammad chtěl dělat radost dětem: „*Vánoce jsme slavili kvůli dětem, ale jinak nám nic neříkají. U nás se dárečky nedávají. S ohledem na to, že u vás se Vánoce slaví a naše děti, když byly menší, tak chtěly dostávat hlavně dárečky. Tak abychom jim udělali radost, tak jsme tyto svátky slavili.*“

---

⁹⁹ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. 2014, s. 242

¹⁰⁰ MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. 2002, s. 48

¹⁰¹ MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. 2002, s. 48

¹⁰² GIDDENS, Anthony, SUTTON, Philip W. *Sociologie*. 2013, s. 97.

Také Israfíl nevnímá podstatu Vánoc, ale jde mu o dárky pro děti: „*První rok jsme neslavili, pak jsme začali slavit, ale jenom kvůli dětem. Děti jak chodí do školy, slyší od spolužáků, a tak to děláme jak oni, ale žádný význam hlubší pro nás tyto svátky nemají.*“ Mustafa otevřeně uvedl, že Vánoce jako zvyk ano, ale bez náboženského obsahu: „*Ano Vánoce slavíme podle českých tradic. Manželka je Češka a kvůli dětem jsme tyto svátky převzali. Ale nemají pro nás žádnou náboženskou hodnotu.*“

U Velikonoc všichni uvedli, že je neslaví.

Z odpovědí vyplývá, že pouze dva respondenti neslaví Vánoce a ostatní pouze z důvodu, že by rádi potěšili své děti, tedy jim dali dárky. **Striktně však obdarovávání odlišují od slavení náboženského svátku. Jde tedy buď o čistě zavrnutí Vánoc, nebo kategorii slavení sekulární podoby.**

6.11.6 Jaký dopad má pro muslimy přistěhování se do České republiky na jejich osobní život ve spojitosti s dodržováním tradic islámu?

Z odpovědí vyplynulo, že oslovení muslimové se do České republiky přistěhovali za svými příbuznými, kamarády, nebo za novým milostným vztahem. Respondenti se usídlili ve velkých městech (Praha, Brno) a jsou v kontaktu se svou komunitou, ať tou užší (přátelé, příbuzní), tak širší (prodej orientálního zboží, restaurace, směnárna, cestovní kancelář pro cizince). Tento rozsah sociálních kontaktů jim pomáhá v udržování tradic, kdy nikdo z oslovených nepocítil obtíže, např. při obřizce svého syna, nebo potřeba se zúčastnit muslimského pohřbu.

Pokud už dojde k přejímání tradice nemuslimské majority, pak pouze z důvodu toho, aby děti muslimů měly radost, tj. aby dostaly dárky na Vánoce, avšak i tento svátek vnímají pouze jako obdarovávání a nikoliv jako svátek s náboženským obsahem.

U některých respondentů se objevily dopady spíše na jejich vnímání vztahů a etické hodnoty, kdy zvažují návrat do krajiny, neboť se jim nelíbí vztahy a chování Čechů. Jde však pouze o dva respondenty, kteří zvažují návrat zpět do své vlasti. O ostatních lze říci, že se dokázali začlenit do české společnosti, přičemž neztratili svoji identitu, tj. dodržují své tradice, avšak také rozumějí českému prostředí, jsou ekonomicky aktivní a nevnímají žádné společenské tenze.

ZÁVĚR PRÁCE

Tato bakalářská práce s názvem *Integrace muslimů v České republice ve vztahu k dodržování tradic islámu* se skládá z teoretické a empirické části. První čtyři kapitoly byly zaměřeny na samotné náboženství muslimů, tedy na islám. Bylo definováno samo slovo ze svého etymologického základu a přiblížena historie islámu v jeho počátcích a samotném vzniku.

Pro lepší pochopení islámu bylo potřeba se věnovat i pěti pilířům islámu: vyznání víry, modlitbě, almužně, půstu a pouti.

Islám jako náboženství není jednotlý, na což poukazují podkapitoly 2.2 a 2.3. Toto je důležité pro uvědomění, že muslimové žijící u nás mohou mít specifické náboženské potřeby a tradice, které odkazují na jednotlivé větve islámu.

Kapitola třetí nesoucí název „*Tradice islámu*“ pojednávala o teoretické ideální formě prožívání jednotlivých tradic v islámu, což lze použít při srovnání s realitou náboženského prožívání muslimů v České republice.

V kapitole čtvrté se psalo o tématu, která část západní společnosti je vnímána kontroverzně. Jde o postavení mužů a žen v islámu. V západních demokraciích je dlouhá tradice hodnot jako svoboda a rovnost, což může narážet na pohled koránu na postavení mužů a žen ve společnosti.

S tím pak souvisí i samotný proces integrace, který je přiblížen v kapitole páté. Tento proces je oboustranný, takže je důležité, jak vnímá majoritní společnost muslimy a také, jak muslimové přistupují k novému prostředí, které se rozhodli přijmout za svůj domov. I proto je v práci zmíněn pojem islamofobie, který vznikl v reakci na přistěhovalectví muslimů do Evropy.

Po teoretickém základu prvních pěti kapitol se kapitola šestá orientuje již na samotný výzkum. V této části byla za hlavní výzkumnou otázku zvolena otázka: „Jaký dopad má pro muslimy přistěhování se do České republiky na jejich osobní život ve spojitosti s dodržováním tradic islámu?“

Dále byly technikou polostrukturovaného rozhovoru zjišťovány odpovědi na vedlejší výzkumné otázky: Co bylo pro muslimy hlavním důvodem (impulzem) pro opuštění rodné země? Uvažují muslimové o pobytu v České republice natrvalo? Jaká je pracovní náplň muslimů žijících v České republice? Jak vnímají muslimové dodržování tradičního odívání muslimských žen žijících v České republice? Jaké tradice dodržují muslimové žijící v České republice? A poslední otázka: Jaký mají postoj muslimové žijící v České republice k vánočním a velikonočním svátkům?

Do výzkumu se zapojilo sedm muslimů, kteří jsou původem z jiné země a Českou republiku si vybrali za svůj dočasný, nebo stálý domov.

Z výzkumu vyplynulo, že Česká republika je atraktivní zemí pro respondenty především z důvodu možností zajištění se po ekonomické stránce. Klíčovým faktorem pro výběr České republiky jsou však reference od známého, či příbuzného, který již v České republice žije, nebo ji navštívil.

Oproti normativnímu islámu respondenti uvedli pouze několik zvyků, které dodržují a také povětšinou uvedli, že slaví i Vánoce, byť zdůraznili, že nikoliv z náboženských důvodů, ale aby udělali radost dětem.

Práce má své limity v rozsahu výzkumu, což lze vnímat jako podnět pro další šetření. Přínosným by mohlo být nejen rozšíření počtu respondentů, ale také zapojení více žen. Také by se případná další práce mohla zaměřit i na jiné socioekonomické skupiny muslimů, než jsou podnikatelé, např. na studenty.

POUŽITÉ ZDROJE

Knižní zdroje

AMBROS, Pavel, Laurent BASANESE, Bert BROECKAERT, et al. *Europe and Islam: collective monograph*. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2015. ISBN 978-80-7412-204-0.

CROFTER, Warren. *Velká kniha islámu*. Přeložil Otakar CHALOUPKA. Praha: BVD, 2006. ISBN 80-903754-0-5.

ČERNÝ, Karel. *Nad Evropou pŕlměsí*. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-3066-3.

FROUZOVÁ, Magdaléna. *Mříže v ráji: muslimské ženy v Evropě*. Praha: Vyšehrad, 2006. ISBN 80-7021-847-9.

GIDDENS, Anthony a Philip W. SUTTON. *Sociologie*. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-80-257-0807-1.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0219-6.

HILLENBRAND, Carole. *Islám: historie, současnost a perspektivy*. Přeložila Jitka JENÍKOVÁ. V Praze: Paseka, 2017. ISBN 978-80-7432-685-1.

HRBEK, Ivan. *Muhammad a Korán*. In: Korán. Praha: Československý spisovatel, 2012. ISBN 978-80-7459-080-1.

LAWRENCE, Bruce B. *O Koránu: biografie*. Praha: Beta, 2007. *Knihy, které otřásly světem*. ISBN 978-80-7306-316-0.

LUNDE, Paul. *Islám: víra, kultura, dějiny*. Přeložil Luboš KROPÁČEK. Praha: Knižní klub, 2004. ISBN 80-242-1093-2.

MALECKÁ, Jana. *Narození, svatba a pohřeb v sunnitském islámu*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. *Etnologické studie*. ISBN 978-80-210-7212-1.

MENDEL, Miloš, Bronislav OSTŘANSKÝ a Tomáš RATAJ. *Islám v srdci Evropy: vlivy islámské civilizace na dějiny a současnost českých zemí*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1554-9.

MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: o víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. Praha: Dingir, 2016. ISBN 978-80-86779-42-3.

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. Psyché. ISBN 80-247-1362-4.

MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 2., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. Základy sociologie; sv. 8. ISBN 80-86429-05-9.

POTMĚŠIL, Jan. *Šaría: úvod do islámského práva*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4379-0.

RÁKOCZYOVÁ, Miroslava, Robert TRBOLA a Ondřej HOFÍREK. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Studie. ISBN 978-80-7419-023-0.

SOBKOVÁ, Petra, Milena ÖBRINK HOBZOVÁ a Ludmila TROCHTOVÁ. *Odrazy emocí v postojích k imigrantům*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. Monografie. ISBN 978-80-244-5078-0.

STRAUSS, Anselm L. a Juliet CORBIN. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert, 1999. Scan. ISBN 80-85834-60-X.

ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0644-6.

TOPINKA, Daniel. *Muslimové v Česku: etablování muslimů a islámu na veřejnosti*. Brno: Barrister & Principal, 2016. ISBN 978-80-7485-115-5.

VALENTA, Milan. *Slovník speciální pedagogiky*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0937-2.

VONDRUŠKOVÁ, Alena. *Jařmo, parkán, trdllice, aneb, Výkladový slovník historických pojmů, které upadají v zapomnění*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3946-5.

Elektronické zdroje

Exkluzivní průzkum: Češi muslimy neznají, v rodině ani domě by je nechtěli. IDNES [online]. [cit. 2019-06-03]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/exkluzivni-pruzkum-muslimove-v-cesku-median-islam.A180711_090945_domaci_hell

HEŘMANOVÁ, Eva a Kateřina FARYADOVÁ. *Efektivnost integrace muslimských minorit v zemích EU (se zaměřením na situaci v Česku)*. *Současná Evropa* [online]. 2012(1). Dostupné z: <https://www.vse.cz/se/cislo.php?cislo=1&rocnik=2012>

<https://demokratikon.cz/2018/08/zahalovani-muslimek-ma-mnohem-hlubsi-duvody/>

<https://www.encyclopediaofmigration.org/teorie-push-pull/>

<https://geopoliticalfutures.com/european-muslims-demographic-opportunity/>

<https://islamqa.info/en/answers/82994/womans-awrah-in-front-of-other-women-and-mahrams>

https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=71391

Mešita v Berlíně, kde se ženy modlí vedle mužů, vyvolala vlnu kritiky. *Idnes.cz* [online]. 2017. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/mesita-berlin-imamka.A170622_094436_zahranicni_fka

Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor bezpečností politiky, *Projevy extremismu a předsudečné nenávisti, Souhrnná situační zpráva 1. čtvrtletí roku 2019 ze dne 23.4.2019*. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ctvrtletni-zpravy-o-extremismu-odboru-bezpecnostni-politiky-mv.aspx>

<https://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/11/29/5-facts-about-the-muslim-population-in-europe/>

[online]. [cit. 2019-04-22]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/historie/88691/vecny-konflikt-sunnitu-a-siitu-jak-se-zrodil-a-v-cem-se-lisi-dve-hlavni-vetve-islam.html>

Role médií, novinářů a propagandy v uprchlické „křizi“ (Let's name it). Dostupné z:
https://www.opu.cz/wp-content/uploads/2017/01/Konference-m%C3%A9dia-a-uprchl%C3%ADci-v-%C4%8CJ-Praha-26-a-27-leden-2017_cz_final.pdf

<http://smshistorysunni.blogspot.cz/p/geographical-influence.html>

Radomír Šlechta, Monika Vonšovská, Dominika Šimáčková, Lenka Trtíková, *Život muslimů v ČR [online] Hospodářská a kulturní studia*, Provozně ekonomická fakulta ČZU v Praze, 2009. Dostupné z: http://www.hks.re/wiki/zivot_muslimu_v_cr

Usnesení vlády České republiky ze dne 07.01.2019 č. 6 o Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2019. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/zakladni-dokumenty-k-integracni-politice-ke-stazeni.aspx>

Seznam příloh:

- Příloha č. 1 - Podrobný popis rozhovoru s Abdulou
- Příloha č. 2 - Podrobný popis rozhovoru se Samírem
- Příloha č. 3 - Podrobný popis rozhovoru s Jakubem
- Příloha č. 4 - Podrobný popis rozhovoru s Muhammadem
- Příloha č. 5 - Podrobný popis rozhovoru s Fátimou
- Příloha č. 6 - Podrobný popis rozhovoru s Israfilem
- Příloha č. 7 - Podrobný popis rozhovoru s Mustafou

Příloha č. 1 - Podrobný popis rozhovoru s Abdulou

1. Tazatel: *„Co bylo pro Vás hlavním důvodem (impulzem) pro opuštění rodné země?“*
Abdula: *„V Česku jsem měl přátele, kteří mi nabídli, zda tu nechci za nimi přijet, tak jsem přijel i se svoji ženou a dětmi kvůli lepší práci a lepšímu životu.“*
  - 1.1 Tazatel: *„Jaká byla největší překážka?“*
Abdula: *„Asi jazyková bariéra. Ale hodně mi pomohli přátelé.“*

2. Tazatel: *„Kde nyní pracujete? Jak se vyvíjela Vaše pracovní kariéra od počátku Vašeho pobytu v České republice?“*
Abdula: *„Založil jsem v Praze cestovní kancelář, zaměřuji se na cizince z východu. Ti jsou většinou moji klienti. Dělán svoji práci rád a vydělávám dobrý peníze.“*
  - 2.1 Tazatel: *„Jakou jste měl práci ve své rodné zemi?“*
Abdula: *„Ve své rodné zemi jsem pracoval v podobném oboru, měl jsem s tímto odvětvím zkušenosti, proto jsem se tím začal zabývat i v České republice. Byla to změna.“*
  - 2.2 Tazatel: *„Jak tato změna ovlivnilo Váš život, jaký je rozdíl?“*
Abdula: *„V České republice jsou větší možnosti. Má dobré umístění, nachází se ve středu Evropy. Vydělávám si víc peněz než v Sýrii. Ale nemám tu klid na duši.“*
  - 2.3 Tazatel: *„Co pro Vás znamená současná práce?“*
Abdula: *„Radost ze života, peníze, zajištění rodiny. Pracuji a volný čas pak věnuji rodině a přátelům. Mám ženu ze Sýrie a máme pět dětí.“*

3. Tazatel: *„Uvažujete v budoucnu o návratu do své rodné země? (krátká, střední, dlouhá doba)“*
Abdula: *„Uvažuji vrátit se do Sýrie, nechtěl bych tu napořád zůstat. Nelíbí se mi mezilidské vztahy v Česku. Pokud mám peníze, každý mě má rád, mám kamarády, pokud budu starý, budu mít pouze rodinu, a to je málo. Chci mít sousedy, kamarády a spolehlivé lidi kolem sebe. I do kostela lidi nechodí. A to je nejhorší pro lidi, kdy jsou nevěřící.“*

3.1 Tazatel: „*Co pro Vás znamenají tradice?*“

Abdula: „*Hodně, každý muslim, by měl tradice dodržovat. Žít s koránem, v souladu s koránem.*“

3.2 Tazatel: „*Vnímáte rozdíl mezi tradicemi mimo svou vlast, a jaké jsou faktory, které nato mají vliv?*“

Abdula: „*No, mám problém sehnat halal maso.*“

3.3 Tazatel: „*Co to je halal maso?*“

Abdula: „*To je zvíře zabitě speciálně muslimským způsobem. Zvíře musí být určitým směrem, musí se číst modlitba. Nesmí být zabito např. elektrošokem.*“

4. Tazatel: „*Dodržujete v České republice tradice, které jsou běžné v muslimských zemích, a to zvláště při narození dítěte, svatbě či pohřbu?*“

Abdula: „*Ano, tradice se u nás v rodině dodržují. Vyrůstali jsme v nich, a tak je předáváme i našim dětem. Všichni včetně mých dětí a manželky islámské tradice. Synové mají obřezku. Při narození prvního syna jsem udělal velkou oslavu, na kterou přišlo 900 pozvaných hostů.*“

5. Tazatel: „*Dodržujete vánoční a velikonoční svátky v České republice?*“

Abdula: „*Ano Vánoce slavíme nebo jsme začali slavit kvůli dětem. No víte, vnitřně nám tyto svátky nic neříkají, děláme to jen kvůli dětem. Jeden rok nás čeští kamarádi pozvali na Vánoce, jedli jsme s nimi kapra. Našim dětem se to moc líbilo. Samozřejmě nejvíce ty dárečky. Velikonoce neslavíme.*“

6. Tazatel: „*Dodržujete Vy/Vaše manželka tradiční muslimské odívání?*“

Abdula: „*Moje žena je moc krásná a šátek pravidelně nosí. Muslimské ženy mají mnohem lepší postavení než české ženy. Má se moc dobře moje žena, podle očekávání.*“

Příloha č. 2 - Podrobný popis rozhovoru se Samírem

1. Tazatel: *„Co bylo pro Vás hlavním důvodem (impulzem) pro opuštění rodné země?“*
Samír: *„Prvotně jsem přijel do České republiky za prací, později jsem se oženil s Češkou, kterou jsem potkal v Česku.“*

1.1 Tazatel: *„Jak tato změna přistěhování se ovlivnila Váš život, jaký je rozdíl?“*

Samír: *„Poznal jsem nové lidi, poznal jsem tu i svoji druhou ženu, se kterou jsem se oženil a mám s ní syna. V Alžírsku mám taky syna. Už je dospělí. Manželka v Česku přijala muslimskou víru. Beru jako velkou poctu, že manželka přijala muslimskou víru, budu mít u Boha velké plus.“*

2. Tazatel: *„Kde nyní pracujete? Jak se vyvíjela Vaše pracovní kariéra od počátku Vašeho pobytu v České republice?“*

Samír: *„V Brně mám restauraci a obchod. To je pro mne zdrojem obživy. V restauraci dobře vařím, lidé se ke mně často vracejí. Jsem zato rád a mám svoji práci rád.“*

2.1 Tazatel: *„Jakou jste měl práci ve své rodné zemi?“*

Samír: *„Pracoval jsem v rodinné firmě, která provozovala restauraci na předměstí.“*

2.2 Tazatel: *„Co pro Vás znamená současná práce?“*

Samír: *„Je to způsob obživy, ale dělá mi dobře, když vím, že jsou klienti mé restaurace spokojeni.“*

3. Tazatel: *„Uvažujete v budoucnu o návratu do své rodné země? (krátká, střední, dlouhá doba)“*

Samír: *„Zatím nevím.“*

3.1 Tazatel: *„Co pro Vás znamenají tradice?“*

Samír: *„Tradice jsou pro mě součástí kultury, a je to něco, co by se mělo dodržovat, v případě, že to není v rozporu s náboženstvím.“*

4. Tazatel: „*Dodržujete v České republice tradice, které jsou běžné v muslimských zemích, a to zvláště při narození dítěte, svatbě či pohřbu?*“

Samír: „*Když se narodil syn, krátce po narození mu byla v nemocnici v Brně provedena obřízka. Chtěl jsem to, manželka se trochu bála, ale není se čeho bát, mám ji já, je to naše tradice. Udělali jsme velkou oslavu. Do ucha šeptal kněz synovi modlitby. Na pohřeb, pokud umře nějaký můj příbuzný v Alžírsku, musím letět. Je to moje povinnost. Tak to cítím. Pokud by byla svatba a měl něco neodkladného, můžu se jí neúčastnit, ale na pohřeb ne, tam musím jet. Pohřeb trvá 40 dnů.*“

5. Tazatel: „*Dodržujete vánoční a velikonoční svátky v České republice?*“

Samír: „*Ano, Vánoce slavíme, manželka je slavila se svoji českou rodinou, tak kvůli synovi to slavíme. To víte, dítě chce dáreček. Kostely ovšem nenavštěvujeme. Velikonoce neslavíme.*“

6. Tazatel: „*Dodržujete Vy/Vaše manželka tradiční muslimské odívání?*“

Samír: „*Moje druhá žena nenosí pravidelně oděv na hlavě, má jej, ale nenosí. Pouze si jej vezme na nějaké příležitosti.*“

Příloha č. 3 - Podrobný popis rozhovoru s Jakubem

1. Tazatel: *„Co bylo pro Vás hlavním důvodem (impulzem) pro opuštění rodné země?“*
Jakub: *„No to už je dlouhá doba, chtěl jsem mít lepší život, lepší peníze, v Libyi není tak dobře jako tady. Mé děti i manželky se tady mají tady lépe.“*

1.1 Tazatel: *„Co vše je v Česku jiné?“*

Jakub: *„Ve srovnání s mojí rodnou zemí, je tu jiné asi všechno. Jiná kultura, jiné náboženství, jiný způsob života. Ve finále se každý se věnuje své práci, své rodině. V každé zemi je cíl to stejné, akorát jsou k tomu jiné prostředky.“*

1.2 Tazatel: *„Jak trávíte volný čas v naší zemi?“*

Jakub: *„Mám pět dětí a dvě manželky, které jsem přivedl z Libye, s jednou ženou mám tři děti a s druhou ženou dvě. Každá žena má své vlastní bydlení v Praze. Děti mezi sebou se všechny kamarádí a manželky taky ano, ale málo se setkávají. Pro každou ženu mám stejný čas, pro každou ženu mám stejné peníze. Volný čas trávím s nimi a s dětmi a taky kamarády.“*

1.2.1 Tazatel: *„A jakou manželku více milujete?“*

Jakub: *„Tu, která se o mě snaží víc pečovat.“*

1.2.2 Tazatel: *„Jaké je to mít dvě ženy?“*

Jakub: *„V Evropě moc nechápou, jak člověk může mít dvě ženy. Život s dvěma manželkami je v dobrém 2x příjemnější a ve zlém 2x náročnější.“*

2. Tazatel: *„Kde nyní pracujete? Jak se vyvíjela Vaše pracovní kariéra od počátku Vašeho pobytu v České republice?“*

Jakub: *„V Praze mám obchod s potravinami a masem. To mě i moji rodinu uživí, jsem spokojený.“*

2.1 Tazatel: *„Jakou jste měl práci ve své rodné zemi?“*

Jakub: *„V Libyi jsem měl řeznictví, když jsem přišel do České republiky, tak jsem k masu ještě přidal potraviny.“*

2.2 Tazatel: „Co pro Vás znamená současná práce?“

Jakub: „V Praze je málo obchodů s halal masem, tak jsem rád, že mohu muslimům nabídnout toto maso v nemuslimské zemi.“

3. Tazatel: „Uvažujete v budoucnu o návratu do své rodné země? (krátká, střední, dlouhá doba)“

Jakub: „Pokud se bude obchodu dobře dařit, o návratu do rodné země neuvažuji.“

3.1 Tazatel: „Co pro Vás znamenají tradice?“

Jakub: „V naší zemi jsou tradice odvozeny od náboženství, proto je dodržujeme.“

4. Tazatel: „Dodržujete v České republice tradice, které jsou běžné v muslimských zemích, a to zvláště při narození dítěte, svatbě či pohřbu?“

Jakub: „Ano, dodržujeme, celá naše rodina dodržuje islámské tradice, protože tak je to správné. Synové mají obrázku, narodily se v Libyi. Kdyby se mi tu v Česku narodilo další dítě a byl to syn, nechám mu v Praze v nemocnici udělat taky obrázku.“

5. Tazatel: „Dodržujete vánoční a velikonoční svátky v České republice?“

Jakub: „Neslavíme Vánoce ani Velikonoce, je to hřích pro muslimy. Pro muslimy je hřích slavit něco, co není muslimského a nevychází to z muslimské víry. Uznáváme Ježíše, uznáváme ho jako proroka, co se týče křesťanských svátků, tak ty neslavíme.“

5.1 Tazatel: „Nechtěli Vaše děti někdy slavit Vánoce nebo Velikonoce?“

Jakub: „Samozřejmě se děti zpočátku ptaly, proč se to tady slaví, ale vysvětlil jsem jim, že tady je jiné náboženství. Každá kultura má své zvyky a vysvětlil jsem jim, že v islámu Vánoce ani Velikonoce nejsou. Děti to pochopily a už neměly potřebu Vánoce slavit. Každoročně se těší na naše vlastní svátky.“

5.2 Tazatel: „A které svátky slavíte? Slavíte je i u nás?“

Jakub: „Slavíme svátek po skončení půstu ramadánu, svátek Uraza Bayram a ten druhý je Kurban Bayram, v tomto svátku se obětuje beránek. Ten se poté pak i sní.“

6. Tazatel: „*Dodržíte Vy/Vaše manželka tradiční muslimské odívání?*“

Jakub: „*Moje obě ženy oděv na hlavě nosí a předhánějí se, která má krásnější.*“

Příloha č. 4 - Podrobný popis rozhovoru s Muhammadem

1. Tazatel: *„Co bylo pro Vás hlavním důvodem (impulzem) pro opuštění rodné země?“*
Muhammad: *„No práce, jsou tu lepší pracovní příležitosti než u nás. U nás bych tolik peněz nevydělal, jako vydělám tady.“*
  - 1.1 Tazatel: *„Měl/a jste konkrétní představu o tom, do jaké jiné země v Evropě se přestěhujete?“*
Muhammad: *„Ano věděl jsem, že chci do Česka.“*
  - 1.2 Tazatel: *„Uvažoval/a jste i o jiné zemi mimo Evropu?“*
Muhammad: *„Ne.“*
  - 1.3 Tazatel: *„Co bylo nyní zpětně z Vašeho pohledu při příchodu do České republiky nejtěžší překážkou?“*
Muhammad: *„Nechat svoji kultura doma a zvyknout si na české zvyky, kulturu a chování.“*

2. Tazatel: *„Kde nyní pracujete? Jak se vyvíjela Vaše pracovní kariéra od počátku Vašeho pobytu v České republice?“*
Muhammad: *„Mám tu v Praze směnárnu a vydělávám na směnárně a jde to dobře. Je tu hodně turistů, v jiném městě by to nebylo tak dobré jako v Praze.“*
  - 2.1 Tazatel: *„Jakou jste měl práci ve své rodné zemi?“*
Muhammad: *„V Egyptě jsem měl stánek se suvenýry.“*
  - 2.2 Tazatel: *„Jak změna pobytu ovlivnila Váš život, jaký je rozdíl?“*
Muhammad: *„Teď se mám lépe, v rodné zemi jsem stále řešil problém s penězi. S místními lidmi vycházím docela dobře, jsou to naši přátelé. Na život zde si nestěžuji.“*
  - 2.3 Tazatel: *„Co vše je jiné?“*
Muhammad: *„Bydlel jsem v turistické oblasti a nepociťuji zas až tak velký rozdíl, co se obyvatelstva týče, ale v České republice je rozhodně vyšší životní úroveň.“*

3. Tazatel: „*Uvažujete v budoucnu o návratu do své rodné země? (krátká, střední, dlouhá doba)*“

Muhammad: „*Chci žít v České republice a nechci zatím nic měnit.*“

- 3.1 Tazatel: „*Co pro Vás znamenají tradice?*“

Muhammad: „*Jsou pro mě důležité a snažím se je dodržovat.*“

4. Tazatel: „*Dodržujete v České republice tradice, které jsou běžné v muslimských zemích, a to zvláště při narození dítěte, svatbě či pohřbu?*“

Muhammad: „*Tradice islámu jsou pro mne velice důležité. Moji synové mají obřízku, to je jasné. Neznám muslima, který by obřízku neměl. Svatbu jsem měl s moji ženou velkolepou, měli jsme 700 hostů, manželku mi vybrali rodiče a vybrali dobře. Když zemřel můj kamarád, tak jej pochovali v Česku na Olšanském hřbitově v Praze, kde je místo pro muslimy. Vykope se jáma, do té se dá tělo v plátně, a zasypává se hlínou.*“

5. Tazatel: „*Dodržujete vánoční a velikonoční svátky v České republice?*“

Muhammad: „*Vánoce jsme slavili kvůli dětem, ale jinak nám nic neříkají. U nás se dárečky nedávají. S ohledem na to, že se v Česku Vánoce slaví a naše děti, když byly menší, tak chtěly dostávat taky dárečky, tak jsme tyto svátky slavili, abychom jim udělali radost. Velikonoce vůbec neslavíme, ty nám nic neříkají.*“

6. Tazatel: „*Dodržujete Vy/Vaše manželka tradiční muslimské odívání?*“

Muhammad: „*Moje žena jej nosí pravidelně.*“

Příloha č. 5 - Podrobný popis rozhovoru s Fátimou

1. Tazatel: *„Co bylo pro Vás hlavním důvodem (impulzem) pro opuštění rodné země?“*
Fátima: *„Dlouho jsme se s manželem rozhodovali, kde budou naše děti studovat. Protože manžel měl kontakty v Česku, tak naše volba byla jasná. Naše děti studovaly střední i vysokou školu v Praze na anglické škole.“*
  - 1.1 Tazatel: *„Uvažoval/a jste i o jiné zemi mimo Evropu?“*
Fátima: *„Ne.“*
  - 1.2 Tazatel: *„Měl/a jste konkrétní představu nebo dokonce zkušenosti s Českou republikou? (přistěhování, usídlení, legislativa, apod.)“*
Fátima: *„Ano měla, žili zde přátelé a od nich jsem hodně o České republice slyšela.“*
  - 1.3 Tazatel: *„Měl/a jste v ČR již před svým příchodem nějaké příbuzné ze své rodiny nebo alespoň známé či přátele?“*
Fátima: *„Ano, žil zde manželův spolužák.“*
  - 1.4 Tazatel: *„Co bylo nyní zpětně z Vašeho pohledu při příchodu do České republiky nejtěžší překážkou?“*
Fátima: *„Jazyk, musela jsem se učit český jazyk.“*
  - 1.5 Tazatel: *„Jak změna pobytu ovlivnila Váš život, jaký je rozdíl?“*
Fátima: *„V České republice je větší anonymita a od dětství jsem si přála vycestovat, takže se mi v podstatě splnil můj sen.“*
2. Tazatel: *„Kde nyní pracujete? Jak se vyvíjela Vaše pracovní kariéra od počátku Vašeho pobytu v České republice?“*
Fátima: *„Nepracuji, plně mě živí manžel. Nikdy předtím jsem nepracovala.“*
  - 2.1 Tazatel: *„Jakou jste měla práci ve své rodné zemi?“*
Fátima: *„Vystudovala jsem střední pedagogickou školu v Machačkale. Potom jsem se brzy provdala a pak přišly děti a nakonec jsem vůbec nezačala pracovat.“*
3. Tazatel: *„Uvažujete v budoucnu o návratu do své rodné země? (krátká, střední, dlouhá doba)“*
Fátima: *„Uvidím, jak budou chtít děti.“*

3.1 Tazatel: „Co pro Vás znamenají tradice?“

Fátima: „Znamenají pro mě hodně, v Dagestánu se tradice hodně uctívají.“

4. Tazatel: „Dodržujete v České republice tradice, které jsou běžné v muslimských zemích, a to zvláště při narození dítěte, svatbě či pohřbu?“

Fátima: „Ano, všechny tradice islámu dodržuje celá naše rodina, syn má obřízku a dělali jsme velkou oslavu při narození dítěte mé sestry, porodila tady v Česku.“

5. Tazatel: „Dodržujete vánoční a velikonoční svátky v České republice?“

Fátima: „Ne, tyto svátky neslavíme, v tuto dobu odjíždíme do rodné země. U muslimů jsou nejdůležitější svátky po skončení Ramadánu, je to vždy 29. nebo 30. den držení půstu a my tomu svátku říkáme Uraza Bayram. Ramadán je měsíc, kdy byl Aláhem seslán korán a právě proto se v tomto měsíci drží půst. Drží se proto, aby lidé měli víc času trávit se svým Bohem. Aby myšlenky lidí byli víc s Bohem, nemysleli na jiné věci. Je vědecky potvrzený a dokázaný, že držení půstu má i blahodárny zdravotní přínos pro tělo i duši. Tento měsíc je pro věřící určen k tomu, aby si cenili toho, co mají. Když měsíc vydrží přes den bez jídla, pití a dalšího, pak si víc budou cenit toho, že to jídlo a pití mají. Když takto dodrží muslim měsíc žít v půstu, pak pro něho nejsou žádnou překážkou dodržovat ostatní přikázání, které nejsou takto náročné. A dále to učí být vděčný zato, co mají. Já znám ještě svátek Kurban Bayram, to je svátek oběti, kdy se obětuje beránek jako připomínka proroka Ibrahima. Prorok Ibrahim byl ještě před Muhammadem, který měl dva syny. Potomci jednoho syna byly muslimové, potomci druhého syna jsou židové. Židové na svého proroka stále čekají, kdežto my muslimové věříme, že poslední prorok byl Muhammad.“

6. Tazatel: „Dodržujete Vy/Vaše manželka tradiční muslimské odívání?“

Fátima: „Mám několik šátků, střídám je a nosím je pravidelně.“

6.1 Tazatel: „Co to pro Vás znamená?“

Fátima: „V Dagestánu se považuje nošení šátku za projev skromnosti. Já nosím šátek, nenosím hidžáb. Hidžáb je klasický oblek muslimek. Šátek nosím volně přehozený přes hlavu.“

Příloha č. 6 - Podrobný popis rozhovoru s Israfilem

1. Tazatel: *„Co bylo pro Vás hlavním důvodem (impulzem) pro opuštění rodné země?“*
Israfil: *„Svoji rodnou zemi jsem opustil kvůli lepším finančním podmínkám v České republice. V Iráku bych se tak dobře neměl. Navíc jsem měl v České republice příbuzné, kteří mi v začátcích pomohli.“*
  - 1.1 Tazatel: *„Uvažoval/a jste i o jiné zemi mimo Evropu?“*
Israfil: *„Ne.“*
  - 1.2 Tazatel: *„Co bylo nyní zpětně z Vašeho pohledu při příchodu do České republiky nejtěžší překážkou?“*
Israfil: *„No zvykal jsem si na lidi, na Vaše tradice.“*
  - 1.3 Tazatel: *„Měl/a jste konkrétní představu nebo dokonce zkušenosti s Českou republikou? (přistěhování, usídlení, legislativa, apod.)“*
Israfil: *„No malinko, ale realita byla trochu jiná.“*
  - 1.4 Tazatel: *„Měl/a jste v ČR již před svým příchodem nějaké příbuzné ze své rodiny nebo alespoň známé či přátele?“*
Israfil: *„Měl jsem zde kamarády a našel další krajany. Krajani mě poradili a pomohli. Děkuji jim v těch začátcích. Děkuji jim a Alahu, že mě pomohli.“*
  - 1.5 Tazatel: *„S jakými reakcemi Čechů jste se setkal/a?“*
Israfil: *„Vesměs s kladnými.“*
  - 1.6 Tazatel: *„V české společnosti se v poslední době objevují negativní nálady vůči muslimům, jak to vnímáte?“*
Israfil: *„Nevšímám si toho.“*
2. Tazatel: *„Kde nyní pracujete? Jak se vyvíjela Vaše pracovní kariéra od počátku Vašeho pobytu v České republice?“*
Israfil: *„Otevřel jsem si obchod s masem - halal, košér. Obchod mi docela dobře funguje. Prodávám dobré kvalitní maso. Zákazníci jsou spokojeni.“*
  - 2.1 Tazatel: *„Co to je halal?“*
Israfil: *„Nic vepřového a všechen dobytek správně podříznutý podle muslimských tradic a vykrváčený.“*

3. Tazatel: „*Uvažujete v budoucnu o návratu do své rodné země? (krátká, střední, dlouhá doba)*“

Israfil: „*Ano, uvažuji o návratu do rodné země, v budoucnu určitě ano.*“

3.1 Tazatel: „*Jak hodnotíte svůj pobyt v České republice?*“

Israfil: „*Dobře, líbí se mi tady, jsou zde dobré služby.*“

3.2 Tazatel: „*Jak jste sehnal/a bydlení v České republice? Byly tam nějaké překážky?*“

Israfil: „*Kamarádi mi pomohli najít byt.*“

3.3 Tazatel: „*Přestěhoval/a byste se do jiného města v České republice, než jste nyní?*“

Israfil: „*Ne.*“

4. Tazatel: „*Dodržujete v České republice tradice, které jsou běžné v muslimských zemích, a to zvláště při narození dítěte, svatbě či pohřbu?*“

Israfil: „*Ano dodržuje, mám dvě dcery, u dívek obřízku neděláme, pouze u synů, a syna zatím nemám. Tu v Česku nezemřel žádný můj příbuzný, zemřel můj strýc, tak jsem letěl do Iráku, tam s pohřbem dodržujeme všechny tradice, pohřbíváme do plátna. Pohřeb bývá většinou ten den, kdy člověk zemře. Pokud zemře pozdě odpoledne či večer, pohřbíváme druhý den. Za tradici považuji i to, že si vážím starších lidí. Nemůžu projít kolem něho, aniž bych mu nepomohl třeba s taškou.*“

5. Tazatel: „*Dodržujete vánoční a velikonoční svátky v České republice?*“

Israfil: „*Když jsme se přistěhovali do České republiky s manželkou, vaše Vánoce jsme moc neznali, jen z povídání od kamarádů. První rok jsme neslavili, pak jsme začali slavit, ale jenom kvůli dětem. Děti jak chodí do školy, slyší od spolužáků a tak to děláme jak oni, ale žádný význam hlubší pro nás tyto svátky nemají. U muslimů se Vánoce ani Velikonoce vůbec neslaví.*“

6. Tazatel: „*Dodržujete Vy/Vaše manželka tradiční muslimské odívání?*“

Israfil: „*Moje žena je muslimka od narození, u nás je to zvykem nosit šátek, má mnoho různých šátků, které si obléká a sundává si jej pouze před spaním.*“

Příloha č. 7 - Podrobný popis rozhovoru s Mustafou

1. Tazatel: *„Co bylo pro Vás hlavním důvodem (impulzem) pro opuštění rodné země?“*
Mustafa: *„Seznámil jsem se s turistkou – Češkou, která byla na dovolené v Egyptě, a já jsem za ní přijel do Česka. Do Česka mě přivedla láska.“*
- 1.1 Tazatel: *„Měl/a jste konkrétní představu o tom, do jaké jiné země v Evropě se přestěhujete?“*
Mustafa: *„Láska mi zatměla moje oči a přijel jsem do Česka.“*
- 1.2 Tazatel: *„Uvažoval/a jste i o jiné zemi mimo Evropu?“*
Mustafa: *„Ne. Žádnou lásku jsem již neměl, proto jsem neuvažoval přestěhovat se nikam jinam.“*
- 1.3 Tazatel: *„Co bylo nyní zpětně z Vašeho pohledu při příchodu do České republiky nejtěžší překážkou?“*
Mustafa: *„Vztah lidí mezi sebou, nelíbí se mi, jaké vztahy mají mezi sebou sousedé a různí bratřenci a tak.“*
- 1.4 Tazatel: *„Měl/a jste konkrétní představu nebo dokonce zkušenosti s Českou republikou? (přistěhování, usídlení, legislativa, apod.)“*
Mustafa: *„Neměl, poslouchal jsem rady manželky.“*
- 1.5 Tazatel: *„Měl/a jste v ČR již před svým příchodem nějaké příbuzné ze své rodiny nebo alespoň známé či přátele?“*
Mustafa: *„Neměl, později jsem se seznámil.“*
- 1.6 Tazatel: *„S jakými reakcemi Čechů jste se setkal/a?“*
Mustafa: *„Vesměs nebyl problém, měl jsem zázemí v ženě a v jejich příbuzných.“*
- 1.7 Tazatel: *„Co říkali rodiče od manželky na to, že si bere muslima?“*
Mustafa: *„Mojí rodiče a já jsem poprosil rodiče od manželky a o jejich svolení k sňatku. Napřed protestovali, ale pak svolili. Dal jsem jim věno, musel jsem dát věno rodičům i manželce. To se divili, proč to dělám a nechtěli to přijmout, ale pak jsem jim vysvětlil, že je to naše tradice, tak museli to vzít, ale hodně se styděli.“*
2. Tazatel: *„Kde nyní pracujete? Jak se vyvíjela Vaše pracovní kariéra od počátku Vašeho pobytu v České republice?“*
Mustafa: *„Mám obchod s orientálními specialitami, abych uživil svoji rodinu.“*

2.1 Tazatel: „*Jak trávíte volný čas v naší zemi?*“

Mustafa: „*Mám dvě děti, dva syny Musa a Jakub, jedno malé. Trávím čas s nimi, s rodinou a s rodinou od manželky. A o prázdninách jezdím do rodné země s rodinou. Na jménech dětí jsme se s manželkou shodli.*“

3. Tazatel: „*Uvažujete v budoucnu o návratu do své rodné země? (krátká, střední, dlouhá doba)*“

Mustafa: „*Ještě jsem o tom nepřemýšlel, neuvažuji o tom v současné době.*“

3.1 Tazatel: „*Jak hodnotíte svůj pobyt v České republice?*“

Mustafa: „*Jsem spokojený. Jsem skoro Čech...smích.*“

3.2 Tazatel: „*Jak jste sehnal/a bydlení v České republice? Byly tam nějaké překážky?*“

Mustafa: „*Nebylo to obtížné, bydlím v bytě v Brně.*“

3.3 Tazatel: „*Přestěhoval/a byste se do jiného města v České republice, než jste nyní?*“

Mustafa: „*Ne.*“

3.4 Tazatel: „*V české společnosti se v poslední době objevují negativní nálady vůči muslimům, jak to vnímáte?*“

Mustafa: „*Ne, nevnímám. Češi jsou nevzdělaní v náboženství a vůbec nemají představu o muslimské víře a o koránu, proto mluví nesmysly. Všichni Češi jsou nadšení naší kulturou a tradicemi, když vidí, jak já žiju a chovám se. Já i moje rodina.*“

4. Tazatel: „*Dodržujete v České republice tradice, které jsou běžné v muslimských zemích, a to zvláště při narození dítěte, svatbě či pohřbu?*“

Mustafa: „*Moje žena nebyla na některé naše tradice zvyklá, ale postupně na ně přešla a snaží se je dodržovat mnohem více, než jiné muslimské ženy. Taky se začala učit arabský jazyk. V Brně byla synům pod lékařským dohledem provedena obřízka. Při obřízce je velká slavnost a příbuzenstvo a kamarádi dávají dítěti dárky a peníze. Hlavně peníze. Pokud nějaký příbuzný v Egyptě zemře, hned tam letím. U nás je to skoro povinnost, tak to cítím.*“

4.1 Tazatel: „*Spatřujete nějaké rozdíly, které by měly nebo mají dopad na Váš život v České republice, ať už negativní či pozitivní v oblasti odlišného vyznání víry? Pokud ano, jakým způsobem se tyto rozdíly projevují?*“

Mustafa: *„Ano rozdílly vnímám, jak jsem mluvil, projevují se v chování, tradicích.“*

4.2 Tazatel: *„Co pro Vás znamená korán, popřípadě jaké zásady jsou pro Vás důležité?“*

Mustafa: *Korán je posvátná kniha, je třeba dodržovat korán. Každý muslim by měl žít v souladu s koránem.“*

4.3 Tazatel: *„Dodržujete pět sloupů víry, a to vyznání víry (šaháda), modlitba (salát), almužna (zakát, sadaka), půst (saum, sijám) a pouť do Mekky (hadži, umra)? Pokud ne, z jakého důvodu?“*

Mustafa: *„Snažím se, manželka taky, po narození syna se stala právoplatnou muslimkou.“*

5. Tazatel: *„Dodržujete vánoční a velikonoční svátky v České republice?“*

Mustafa: *„Ano Vánoce slavíme podle českých tradic. Manželka je Češka a kvůli dětem jsme tyto svátky převzali. Ale nemají pro nás žádnou náboženskou hodnotu. Na Vánoce chodíme k manželčiny rodičům, Ti nás každoročně na svátky zvou. Na Velikonoce manželka se synem barví vajíčka, jinak je neslavíme.“*

6. Tazatel: *„Dodržujete Vy/Vaše manželka tradiční muslimské odívání?“*

Mustafa: *„Moje žena moc šátek nenosí, ale daroval jsem jí několik, výjimečně si ho vezme.“*